

รวมศัพท์

ด้านการพัฒนาสังคม การจัดสวัสดิการสังคม การสังคมสงเคราะห์
และกลุ่มเป้าหมายของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

คำนำ

หนังสือ “รวมศัพท์ด้านการพัฒนาสังคม การจัดสวัสดิการสังคม การสังคมสงเคราะห์ และกลุ่มเป้าหมายของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ” จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมคำศัพท์ที่สำคัญ น่าสนใจ และเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของบุคลากร กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และเพื่อให้บุคลากรผู้ปฏิบัติงานและผู้สนใจได้ใช้ประโยชน์จากหนังสือดังกล่าว โดยได้รวบรวมเนื้อหาจากกฎหมาย ระเบียบ และผลงานทางวิชาการ รวมจำนวนคำศัพท์ทั้งสิ้น 192 คำ และนำมาจัดหมวดหมู่ แบ่งเป็นคำศัพท์ด้านการพัฒนาสังคม ด้านการจัดสวัสดิการสังคม ด้านการสังคมสงเคราะห์ และคำศัพท์กลุ่มเป้าหมายของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ได้แก่ กลุ่มเป้าหมายคนไร้ที่พึ่ง ผู้ทำการขอทานและผู้แสดงความสามารถ นิคมสร้างตนเอง ราษฎรบนพื้นที่สูง ราษฎรในเขตพื้นที่โครงการพระดำริ/โครงการพระราชดำริ/โครงการพระราชประสงค์/โครงการหลวง และผู้ประสบปัญหาทางสังคม ตามดัชนีคำศัพท์ท้ายเล่ม เพื่อเข้าใจได้ง่ายขึ้น และสะดวกในการค้นหา

คณะผู้จัดทำขอขอบคุณบุคลากรจากสำนักงาน/กอง/กลุ่ม และหน่วยงานในสังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการที่กรุณาตรวจสอบข้อมูลและให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ในการปรับปรุง แก้ไข ตลอดจนระยะเวลาการจัดทำ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้อ่านซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานโดยตรงหรือผู้ที่สนใจ หากมีข้อผิดพลาดประการใด คณะผู้จัดทำยินดีน้อมรับคำแนะนำ เพื่อเป็นแนวทางปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

คณะทำงาน
กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
26 กรกฎาคม 2567

สารบัญ

- 01** คำศัพท์ ด้านการพัฒนาสังคม
- 05** คำศัพท์ ด้านการจัดสวัสดิการสังคม
- 26** คำศัพท์ ด้านการสังคมสงเคราะห์
- 32** คำศัพท์ ด้านกลุ่มเป้าหมาย (คนไร้ที่พึ่ง)
- 39** คำศัพท์ ด้านกลุ่มเป้าหมาย (ผู้ทำการขอทาน และผู้แสดงความสามารถ)
- 45** คำศัพท์ ด้านกลุ่มเป้าหมาย (นิคมสร้างตนเอง)
- 51** คำศัพท์ ด้านกลุ่มเป้าหมาย (ราษฎรบนพื้นที่สูง)
- 56** คำศัพท์ ด้านกลุ่มเป้าหมาย (ราษฎรในเขตพื้นที่
โครงการพระดำริ/โครงการพระราชดำริ/
โครงการพระราชประสงค์/โครงการหลวง)
- 58** คำศัพท์ ด้านกลุ่มเป้าหมาย (ผู้ประสบปัญหาทางสังคม)
- 60** ดัชนีคำศัพท์ จำนวน 192 คำ
- 65** คณะผู้จัดทำ

01

คำศัพท์

ด้านการพัฒนาสังคม
(จำนวน 10 คำ)

การพัฒนาสังคม

01

การพัฒนาที่ยั่งยืน

วาระการพัฒนาที่ยั่งยืน พ.ศ. 2573 ที่ประเทศสมาชิกสหประชาชาติทุกประเทศได้รับรองในปี พ.ศ. 2558 โดยได้จัดทำพิมพ์เขียวร่วมกันเพื่อสันติภาพและความเจริญรุ่งเรืองสำหรับผู้คนและโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต หัวใจสำคัญของเป้าหมายคือเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) 17 ประการ ซึ่งเป็นข้อเรียกร้องเร่งด่วนสำหรับการดำเนินการของทุกประเทศ ดังนี้ 1. ความยากจนต้องหมดไป 2. ความอดอยากต้องหมดไป 3. สุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี 4. การศึกษาที่มีคุณภาพ 5. ความเท่าเทียมทางเพศ 6. น้ำสะอาดและสุขอนามัย 7. พลังงานสะอาด ราคาถูก 8. งานที่ดีและเศรษฐกิจที่เติบโต 9. อุตสาหกรรม นวัตกรรมและโครงสร้างพื้นฐาน 10. ลดความเหลื่อมล้ำ 11. เมืองและชุมชนที่ยั่งยืน 12. บริโภคและผลิตอย่างมีความรับผิดชอบ 13. แก้ปัญหาโลกร้อน 14. ชีวิตในน้ำ 15. ชีวิตบนบก 16. สันติภาพ ยุติธรรมและสถาบันที่เข้มแข็ง 17. ร่วมมือเพื่อพิชิตเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

แหล่งข้อมูล : United Nations. Do you know all 17 SDGs?.

02

การพัฒนาสังคม (Social Development)

เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และวัฒนธรรม ให้ไปสู่สถานะที่ดีกว่าเพื่อให้เกิดความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในสังคม ซึ่งต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญ คุณภาพและระบบ บนพื้นฐานการคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

แหล่งข้อมูล : แผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมไทย ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)

03

ความมั่นคงของมนุษย์

การที่ประชาชนได้รับหลักประกันด้านสิทธิ ความปลอดภัย การสนองต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐานสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี ตลอดจนได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง

แหล่งข้อมูล : สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2566). รายงานความมั่นคงของมนุษย์ประเทศไทย ปี 2565.

ความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security)

การที่ประชาชนได้รับหลักประกันด้านสิทธิ ความปลอดภัย การสนองต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐานสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี ไม่ประสบปัญหาความยากจน ไม่สิ้นหวังและมีความสุข ตลอดจนได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ซึ่งอาจถือได้ว่าความมั่นคงของมนุษย์ เป็นเป้าหมายสูงสุดของการจัดสวัสดิการสังคมนั่นเอง

แหล่งข้อมูล : แผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมไทย ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)

04

ความมั่นคงทางสังคม (Social Security)

การดำเนินงานทั้งของรัฐและสังคมที่จะช่วยลดปัญหาความยากจน ตลอดจนขจัดภัยพิบัติต่าง ๆ ฉะนั้นความมั่นคงทางสังคมจึงมีความหมายกว้างขวาง กล่าวถึงมาตรการทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อที่จะขจัดความยากจนและความเสี่ยงภัยต่าง ๆ โดยทั่วไป ความมั่นคงทางสังคมจะครอบคลุมถึงการช่วยเหลือทางสังคม การประกันสังคม และการบริการสังคม

แหล่งข้อมูล : แผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมไทย ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566 - 2570)

05

ธุรกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise)

การดำเนินกิจกรรมขององค์กรธุรกิจที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม รวมทั้งการเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมกับกลุ่มบุคคลชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน หรือองค์กรเอกชนอื่นที่ดำเนินกิจกรรมด้านประชาสังคม

แหล่งข้อมูล : ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการส่งเสริมประชาสังคมเพื่อการพัฒนา พ.ศ. 2551

06

บูรณาการ

กระบวนการผสมผสานเชื่อมโยงองค์ความรู้ตั้งแต่ 2 องค์ความรู้ขึ้นไปเข้าด้วยกันอย่างสอดคล้องเป็นระบบ

แหล่งข้อมูล : พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554

07

สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society)

สังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป ที่อยู่จริงในพื้นที่ต่อประชากรทุกช่วงอายุในพื้นที่เดียวกัน และมีอัตราเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 10 ขึ้นไป หรือมีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไปที่อยู่จริงในพื้นที่ต่อประชากรทุกช่วงอายุในพื้นที่เดียวกัน อัตราเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 7 ขึ้นไป

แหล่งข้อมูล : กรมกิจการผู้สูงอายุ. สังคมผู้สูงอายุในปัจจุบันและเศรษฐกิจในประเทศไทย. 2564

การพัฒนาสังคม

08

สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society)

สังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปที่อยู่จริงในพื้นที่ต่อประชากรทุกช่วงอายุในพื้นที่เดียวกัน และมีอัตราเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 20 ขึ้นไป หรือมีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไปที่อยู่จริงในพื้นที่ต่อประชากรทุกช่วงอายุในพื้นที่เดียวกัน อัตราเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 14 ขึ้นไป

แหล่งข้อมูล : กรมกิจการผู้สูงอายุ. สังคมผู้สูงอายุในปัจจุบันและเศรษฐกิจในประเทศไทย. 2564

09

สังคมสูงวัย

สังคมที่มีสัดส่วนของผู้สูงอายุหรือประชากรที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไป ได้เพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ ขณะที่สัดส่วนของอัตราการเกิด และจำนวนประชากรในวัยทำงานลดน้อยลง

แหล่งข้อมูล : กรมกิจการผู้สูงอายุ. สังคมผู้สูงอายุในปัจจุบันและเศรษฐกิจในประเทศไทย. 2564

10

เส้นความยากจนสากล (International Poverty Line)

ระดับค่าครองชีพขั้นต่ำสุดที่มนุษย์จะดำรงชีพได้ที่ 2.15 ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อวัน (ประมาณ 75 บาท)

แหล่งข้อมูล : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย พ.ศ. 2565

AGEING

05

คำศัพท์

ด้านการจัดสวัสดิการสังคม

(จำนวน 82 คำ)

การจัดสวัสดิการสังคม

11

กลุ่มเปราะบาง

บุคคลที่ต้องการได้รับการพิงพิงจากบุคคลอื่น ประกอบด้วย เด็ก เยาวชน สตรี ครอบครัว คนพิการ ผู้สูงอายุ คนไร้ที่พึ่ง ผู้ทำการขอทาน กลุ่มชาติพันธุ์ ผู้มีรายได้น้อย ผู้ประสบปัญหาทางสังคม และสมาชิก นิคมสร้างตนเอง

แหล่งข้อมูล : สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (ม.ป.ป.). 4 ปีกับผลงานในภาพรวมของ พม. ช่วงปี 2562 - 2566

12

กองทุน

เงินหรือทรัพย์สินที่เอามารวมเป็นก้อนเดียวกันเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ในการสมรส

แหล่งข้อมูล : พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554

13

กองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม

เป็นทุนหมุนเวียนที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายในการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม

แหล่งข้อมูล : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ

14

การคุ้มครองทางสังคม (Social Protection)

การดำเนินงานเพื่อให้ความคุ้มครองหรือให้หลักประกันทางสังคมในด้านต่าง ๆ อาทิ กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ การประกันสังคม และบริการสังคม โดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริม (Promotion) การป้องกัน (Prevention) และคุ้มครอง (Protection) กลุ่มประชากรที่ยากจน และด้อยโอกาส เพื่อให้ได้สิทธิทางสังคมในฐานะที่เป็นมนุษย์ อันเป็นความร่วมมือในการดำเนินงานระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน

แหล่งข้อมูล : แผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมไทย ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566 - 2570)

15

การจัดสวัสดิการสังคม

การจัดบริการทางสังคมในการส่งเสริม การพัฒนา การสงเคราะห์ การคุ้มครอง การป้องกัน การแก้ไข และการบำบัดฟื้นฟู เป็นต้น ตามความจำเป็นและเหมาะสมทั้งในด้านการบริการทางสังคม การศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การฝึกอาชีพ/การประกอบอาชีพ นันทนาการและกระบวนการยุติธรรม เป็นต้น โดยการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนาและองค์กรอื่นได้มีส่วนร่วมด้วย

แหล่งข้อมูล : พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ.2546 (ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2550)

การจัดสวัสดิการสังคม

16

การช่วยเหลือทางสังคม (Social Assistance)

มาตรการหนึ่งของระบบสวัสดิการสังคมไทย เป็นการจัดสวัสดิการสังคมโดยภาครัฐที่ใช้เครื่องมือการทดสอบความจำเป็นของผู้ใช้บริการ (means-test) ที่ใช้กระบวนการและขั้นตอนทางสังคมสงเคราะห์ในการประเมินปัญหาและความต้องการของผู้ใช้บริการ การวางแผน การดำเนินงานโดยการจัดบริการที่เหมาะสมในลักษณะต่าง ๆ กับกลุ่มเป้าหมาย บริการลักษณะนี้จึงเป็นบริการสงเคราะห์แก่กลุ่มเด็กและเยาวชน สตรี คนพิการ กลุ่มผู้ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ และกลุ่มผู้ประสพภัยที่มีปัญหาความเดือดร้อน

แหล่งข้อมูล : แผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมไทย ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)

17

การช่วยเหลือในรูปแบบ “Productive Welfare”

เป็นการจัดสวัสดิการที่เน้นการพัฒนาผู้ประสบปัญหาทางสังคมให้สามารถพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน โดยเน้นการใช้อรรถกวีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการจัดการรายกรณี (Case Management) การประสานเครือข่ายชุมชน และทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนการจัดสวัสดิการสังคมที่ตรงตามสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น รวมถึงการเสริมพลัง (Empowerment) ผู้รับบริการให้ช่วยเหลือตนเอง จนสามารถพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและสามารถพึ่งตนเองได้

แหล่งข้อมูล : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ

18

การช่วยเหลือสาธารณะ (Public Assistance)

เป็นการสงเคราะห์แบบให้เปล่าสำหรับผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ เนื่องจากผู้สูงอายุทั้งหลายช่วยเหลือตนเองไม่ได้ ด้อยโอกาสทางสังคม และไร้ที่พึ่ง รูปแบบของสวัสดิการที่มีอยู่คือเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ กองทุนดูแลผู้สูงอายุที่ขาดที่พึ่ง การได้รับคำปรึกษาในทางคดี การยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ และการช่วยเหลือค่าโดยสารสาธารณะ

แหล่งข้อมูล : อัครวัฒน์ พระเกตุเมือง และคณะ. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดบริการสวัสดิการสังคมแบบมีส่วนร่วมสำหรับผู้สูงอายุ

19

การบริการทางสังคม (Social Services)

มาตรการหนึ่งของระบบสวัสดิการสังคมไทย เป็นการจัดสวัสดิการสังคมโดยรัฐและเอกชนที่มีต่อประชาชน เพื่อเสริมสร้างชีวิตความเป็นอยู่ สวัสดิภาพ และตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชน โดยเน้นหลักการความเสมอภาค (ความครอบคลุม) ความเท่าเทียม (ทั่วถึง) ความเป็นธรรมทางสังคม (เข้าถึงบริการได้จริง)

แหล่งข้อมูล : แผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมไทย ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)

การจัดสวัสดิการสังคม

20

การประกันสังคม (Social Insurance)

มาตรการหนึ่งของระบบสวัสดิการสังคมไทย เป็นการจัดสวัสดิการสังคมโดยภาครัฐเพื่อคุ้มครองป้องกันประชาชนที่มีรายได้น้อยให้ได้รับความเดือดร้อน เมื่อต้องสูญเสียรายได้ทั้งหมดหรือบางส่วน หรือมีรายได้น้อยไม่เพียงพอแก่การเลี้ยงชีพ เพื่อให้มีหลักประกันด้านการดำรงชีวิตได้ตามสมควร โดยครอบคลุมทั้งกลุ่มผู้ใช้แรงงาน ข้าราชการและประชาชนทั่วไป

แหล่งข้อมูล : แผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมไทย ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)

21

การพัฒนาคุณภาพชีวิต

หน่วยงานสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อดำเนินการให้ความช่วยเหลือ และพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างต่อเนื่องตามความเหมาะสมในมิติที่ประสบปัญหา อาทิ การให้คำปรึกษาการให้ความช่วยเหลือตามภารกิจหน้าที่ และการประสานส่งต่อ ทั้งนี้เมื่อดำเนินการแล้ว ไม่นับว่าเป็นการสิ้นสุดการให้ความช่วยเหลือ/ พัฒนาคุณภาพชีวิต จำเป็นต้องติดตามผลการดำเนินงาน และให้ความช่วยเหลือ พัฒนาคุณภาพชีวิตครัวเรือนจนครัวเรือนนั้นมีคุณภาพชีวิตที่ดีสามารถพึ่งพาตนเองได้ใน 5 มิติ (ด้านรายได้ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพ และด้านการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐ) เพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงที่เป็นรูปธรรม และยั่งยืนต่อไป

แหล่งข้อมูล : ตัวชี้วัดการประเมินส่วนราชการตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

ตัวชี้วัดที่ 3 ร้อยละความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชากรกลุ่มเป้าหมาย

22

การรับรองมาตรฐาน

ผลการปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมขององค์การสวัสดิการสังคม นักสังคมสงเคราะห์ และอาสาสมัคร ซึ่งได้รับเครื่องหมายการรับรองมาตรฐานการจัดสวัสดิการสังคม

แหล่งข้อมูล : ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติว่าด้วยการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติงาน ด้านการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2550

23

การส่งเสริมประชาสังคมเพื่อการพัฒนา

การดำเนินการเพื่อปลูกฝังจิตสำนึกของประชาชนให้มีคุณธรรม เสียสละเพื่อส่วนรวมและพึ่งพาตนเอง สนับสนุนการรวมกลุ่มที่หลากหลายโดยสมัครใจ ส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรด้านประชาสังคม สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมขององค์กร ด้านประชาสังคม ส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายประชาสังคม ส่งเสริมอาสาสมัครเพื่อสังคม และส่งเสริมธุรกิจเพื่อสังคม ตลอดจนพัฒนาระบบการประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐ องค์กรด้านประชาสังคม อาสาสมัครเพื่อสังคม และองค์กรธุรกิจที่ดำเนินธุรกิจเพื่อสังคม ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความเป็นอิสระในการดำเนินกิจกรรมที่ไม่ขัดต่อแนวนโยบายแห่งรัฐ

แหล่งข้อมูล : ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการส่งเสริมประชาสังคม เพื่อการพัฒนา พ.ศ.2551

การจัดสวัสดิการสังคม

24

การสนับสนุนหุ้นส่วนทางสังคม (Social Partnership Support)

มาตรการหนึ่งของระบบสวัสดิการสังคมไทย เป็นการสร้างสังคมสวัสดิการโดยการส่งเสริมการดำเนินงานขององค์กรชุมชน ภาคธุรกิจ และเอกชน เป็นต้น เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ รับผิดชอบต่อปัญหาสังคม และจัดสวัสดิการสังคมให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

แหล่งข้อมูล : แผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมไทย ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566 - 2570)

25

กิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise)

การที่ภาคเอกชน ซึ่งเป็นบุคคล กลุ่มบุคคล หรือชุมชน ได้ประกอบกิจการหรือดำเนินการโดยมีเป้าหมายอย่างชัดเจนตั้งแต่เริ่มต้น เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนา ชุมชน สังคม หรือสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก และมีรายรับจากการขาย การผลิตสินค้า หรือการให้บริการ ซึ่งมีได้มุ่งสร้างกำไรสูงสุดต่อผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของกิจการหรือการดำเนินการ รวมทั้งมีลักษณะพิเศษ ดังต่อไปนี้

1. มีกระบวนการผลิต การดำเนินกิจการ หรือการดำเนินการในส่วนของการผลิตภัณฑหรือบริการซึ่งมิได้ก่อให้เกิดผลเสียในระยะยาวต่อสุขภาพสังคม และสิ่งแวดล้อม
2. มีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้
3. มีศักยภาพที่จะมีความยั่งยืนทางการเงินได้ด้วยตนเอง
4. ผลกำไรส่วนใหญ่จากการประกอบกิจการหรือการดำเนินการ ถูกนำไปขยายผลเพื่อการบรรลุเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน สังคม หรือสิ่งแวดล้อม คืนผลประโยชน์ให้แก่สังคม
5. สามารถมีรูปแบบองค์กรที่หลากหลาย
6. มีการกำกับดูแลกิจการที่ดี

แหล่งข้อมูล : ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการส่งเสริมกิจการเพื่อสังคมแห่งชาติ พ.ศ. 2554

26

คนเข้าเมืองผิดกฎหมาย

บุคคลต่างด้าวที่ไม่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาในรัฐเจ้าของดินแดน และยังรวมถึงบุคคลที่เกิดในประเทศไทย แต่ไม่มีสัญชาติไทยตามพระราชบัญญัติสัญชาติอีกด้วย

แหล่งข้อมูล : ข้อกำหนดคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติว่าด้วยการกำหนดบุคคลหรือกลุ่มบุคคล เป้าหมายเป็นผู้รับบริการสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2555

27

คนจากจังหวัดชายแดนภาคใต้

บุคคลหรือคณะบุคคลทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่ได้รับผลกระทบสืบเนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

แหล่งข้อมูล : ข้อกำหนดคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติว่าด้วยการกำหนดบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเป้าหมายเป็นผู้รับบริการสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2555

การจัดสวัสดิการสังคม

28

คนชาติพันธุ์

คนที่เป็นสมาชิกของกลุ่มชาติพันธุ์ใดชาติพันธุ์หนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นคนที่มีเชื้อสายไทย หรือคนที่ไม่มีเชื้อสายไทย ซึ่งจะมีประเทศต้นทางของตนรับรองสถานะบุคคลตามกฎหมายหรือไม่ก็ได้

แหล่งข้อมูล : ข้อกำหนดคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติว่าด้วยการกำหนดบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเป้าหมายเป็นผู้รับบริการสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2555

29

คนไทยตกทุกข์ได้ยากในประเทศให้กลับภูมิลำเนา

บุคคลผู้มีสัญชาติไทย ซึ่งไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ เพราะเหตุที่ยากจน เจ็บป่วย ชรา พิการ ไร้ที่พึ่ง ไร้อาชีพ ประสบภัยพิบัติ หรือตกอยู่ในภาวะอื่นใด อันอาจเป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อสังคมหรือตนเอง ทั้งทางร่างกาย จิตใจ หรือศีลธรรม

แหล่งข้อมูล : ระเบียบกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ว่าด้วยการสงเคราะห์ผู้ตกทุกข์ได้ยากในประเทศกลับภูมิลำเนาเดิม พ.ศ. 2543

30

คนไทยในต่างประเทศ

คนไทยที่มีเชื้อชาติไทย หรือสัญชาติไทย ที่พำนักอยู่ในต่างประเทศ ทั้งคนไทยที่มีการย้ายถิ่นที่อยู่ คนไทยที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะ ได้แก่ ไปทำงานศึกษา ท่องเที่ยว กลุ่มที่เป็นบุตรบุญธรรม และอื่น ๆ และคนไทยที่อยู่ต่างประเทศโดยผิดกฎหมาย ที่ประสบภาวะที่ยากลำบากในต่างประเทศ ได้แก่ คนไทยที่เผชิญสภาวะ อาทิกคนไทยที่แต่งงานไปอยู่ต่างประเทศและถูกทอดทิ้ง ผู้ไปขายบริการทางเพศ ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ หญิงไทยที่ถูกชักพาไปแต่งงาน ผู้ประสบปัญหาความรุนแรงในครอบครัวและความรุนแรงทางเพศ คนไทยถูกดำเนินคดีในต่างประเทศ แรงงานถูกหลอกไปทำงาน แรงงานเข้าเมืองถูกกฎหมายแต่ไม่ได้รับการปฏิบัติตามสัญญาจ้าง คนไทยที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ เช่น สงคราม ภัยธรรมชาติ อุบัติเหตุ คนไทยที่ประสบปัญหาการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม คนไทยที่ถูกนำพาหรือลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมาย รวมทั้งคนไทยที่อยู่ในสภาวะเสี่ยง อาทิดังกล่าว เด็กสองวัฒนธรรม คนไทยที่มีลูกติด ผู้ไปทำงานต่างประเทศที่ถูกต้องตามกฎหมาย

แหล่งข้อมูล : ข้อกำหนดคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติว่าด้วยการกำหนดบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเป้าหมายเป็นผู้รับบริการสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2555

31

คนพิการ

บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใดประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่าง และมีความจำเป็นพิเศษที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใดเพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันได้อย่างบุคคลทั่วไป

แหล่งข้อมูล : ข้อกำหนดคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติว่าด้วยการกำหนดบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเป้าหมายเป็นผู้รับบริการสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2555

32

คนเร่ร่อน

ผู้ที่ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักเป็นแหล่งกินอยู่หลับนอนในที่สาธารณะ ซึ่งในที่นี้จะหมายความรวมถึง คนไร้ที่พึ่ง คนไร้บ้าน

แหล่งข้อมูล : ข้อกำหนดคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติว่าด้วยการกำหนดบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเป้าหมายเป็นผู้รับบริการสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2555

33

คนไร้รัฐไร้สัญชาติ

บุคคลที่ไม่ถูกบันทึกในทะเบียนราษฎรของรัฐใดเลย จึงไร้การรับรองสถานะบุคคลตามกฎหมาย โดยหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจตามกฎหมาย อันเป็นผลต่อมาให้ไม่มีเอกสารรับรองตัวบุคคลที่ออกโดยหน่วยงานดังกล่าว

แหล่งข้อมูล : ข้อกำหนดคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติว่าด้วยการกำหนดบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเป้าหมายเป็นผู้รับบริการสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2555

34

ครอบครัว

กลุ่มบุคคลที่ผูกพันและใช้ชีวิตร่วมกันทำหน้าที่เป็นสถาบันหลัก ฐานรากสำคัญยิ่งต่อการดำรงชีวิต ครอบครัวมีหลากหลายรูปแบบและหลากหลายลักษณะ นอกเหนือจากครอบครัวที่ครบถ้วนทั้งบิดามารดาและบุตร

แหล่งข้อมูล : ข้อกำหนดคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติว่าด้วยการกำหนดบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเป้าหมายเป็นผู้รับบริการสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2555

การจัดสวัสดิการสังคม

35

ครัวเรือนเปราะบาง

ครัวเรือนที่มีรายได้น้อยหรือมีปัญหาที่อยู่อาศัยไม่มั่นคง และมีบุคคลที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงที่ต้องการได้รับการช่วยเหลือ เช่น ครอบครัวยากจนที่มีเด็กเล็ก แม่เลี้ยงเดี่ยว ผู้สูงอายุ คนพิการ โดยสามารถแบ่งระดับได้ ดังนี้

ระดับ 0 ครัวเรือนที่มีรายได้มากกว่า 100,000 บาท/ครัวเรือน/ปี แต่มีผู้อยู่ในภาวะพึ่งพิงตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป

ระดับ 1 ครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่า 100,000 บาท/ครัวเรือน/ปี และมีปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัย

ระดับ 2 ครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่า 100,000 บาท/ครัวเรือน/ปี และ หรือมีปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัย และมีผู้อยู่ในภาวะพึ่งพิงตั้งแต่ 1-2 คน

ระดับ 3 ครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่า 100,000 บาท/ครัวเรือน/ปี และ หรือมีปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัย และมีผู้อยู่ในภาวะพึ่งพิง มากกว่า 2 คนขึ้นไป

แหล่งข้อมูล : กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2566) รายงานสถานการณ์ทางสังคม ประจำปี 2565.

ครัวเรือนเปราะบาง

ครัวเรือนเปราะบางในระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (Thai People Map and Analytics Platform : TPMAP) ครัวเรือนจากฐานข้อมูลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และครัวเรือนที่สำรวจพบเพิ่มเติมที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์การจำแนกครัวเรือนเปราะบางของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งคือครัวเรือนที่มีรายได้น้อย (รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีไม่เกิน 100,000 บาท) และสมาชิกในครัวเรือนอยู่ในภาวะพึ่งพิงที่ต้องการได้รับความช่วยเหลือจากสมาชิกในครอบครัว เช่น ครอบครัวยากจนที่มีเด็กเล็ก แม่เลี้ยงเดี่ยว ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ป่วยติดเตียง มีปัญหาที่อยู่อาศัย แบ่งเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ระดับ 0 ครัวเรือนที่ไม่ตกมิตிட้านรายได้และมีบุคคลที่มีภาวะพึ่งพิง ระดับ 1 ครัวเรือนที่มีรายได้น้อย ครัวเรือนที่มีรายได้น้อยและมีปัญหาที่อยู่อาศัย ระดับ 2 ครัวเรือนที่มีรายได้น้อยและมีบุคคลที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง 1-2 คน ระดับ 3 ครัวเรือนที่มีรายได้น้อยและมีบุคคลที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงมากกว่า 2 คน

แหล่งข้อมูล : ตัวชี้วัดการประเมินส่วนราชการตามมาตรการปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566
ตัวชี้วัดที่ 3 ร้อยละความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชากรกลุ่มเป้าหมาย

36

ค่าพาหนะคนไทยตกทุกข์ได้ยากในประเทศให้กลับภูมิลำเนา

เป็นค่าโดยสารในการเดินทาง เพื่อส่งตัวผู้ตกทุกข์ได้ยากกลับภูมิลำเนาเดิม ให้จ่ายโดยคำนึงถึงการประหยัดในอัตราต่ำสุด ตามนัยแห่งพระราชกฤษฎีกาค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ

แหล่งข้อมูล : ประกาศกรมประชาสัมพันธ์ ลงวันที่ 24 เมษายน 2543 เรื่อง หลักเกณฑ์และอัตราค่าใช้จ่ายช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยากในประเทศกลับภูมิลำเนาเดิม

37

ค่าอาหารคนไทยตกทุกข์ได้ยากในประเทศให้กลับภูมิลำเนา

เป็นค่าอาหารระหว่างรอรับการสงเคราะห์และระหว่างการเดินทางกลับภูมิลำเนา ให้เหมาจ่ายในอัตราวันละไม่เกิน 100 บาทต่อคน

แหล่งข้อมูล : ประกาศกรมประชาสงเคราะห์ ลงวันที่ 24 เมษายน 2543 เรื่อง หลักเกณฑ์และอัตราค่าใช้จ่ายช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยากในประเทศกลับภูมิลำเนาเดิม

38

คุ้มครอง

ป้องกันรักษา ระวางรักษา ปกป้องรักษา

แหล่งข้อมูล : พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554

39

เครือข่าย

ระบบ เส้นทาง หรือการปฏิบัติงานที่ติดต่อประสานกันเป็นโยงใย เช่น เครือข่ายโทรคมนาคม เครือข่ายวิद्यุชุมชน กลุ่มบุคคลหรือองค์กรที่มีความเห็นใกล้เคียงกัน มีการติดต่อสนับสนุนซึ่งกันและกัน เช่น เครือข่ายนักวิจัย

แหล่งข้อมูล : พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554

เครือข่าย (Network)

การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของคน กลุ่มคน หรือองค์กร ที่สมัครใจดำเนินงานด้านสวัสดิการสังคมหรือการพัฒนาสังคม ได้แก่ องค์กรภาคประชาสังคม องค์กรภาคเอกชน องค์กรสวัสดิการชุมชน และอาสาสมัคร เป็นต้น

แหล่งข้อมูล : แผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมไทย ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)

40

เครือข่ายองค์กรสวัสดิการชุมชน

องค์กรที่เกิดจากการรวมตัวขององค์กรสวัสดิการชุมชนมากกว่าหนึ่งองค์กรเพื่อร่วมมือ ประสานงาน และเชื่อมโยงในการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรสวัสดิการชุมชนในทุกระดับ

แหล่งข้อมูล : พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 ณ วันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2550

การจัดสวัสดิการสังคม

41

เครื่องหมาย

เครื่องหมายยืนยันระดับคุณภาพองค์การสวัสดิการสังคม นักสังคมสงเคราะห์ และอาสาสมัครซึ่งได้รับการรับรองตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 และมีอายุสามปีนับแต่วันที่ได้รับเครื่องหมายการรับรอง

แหล่งข้อมูล : ระเบียบคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติว่าด้วยการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติงาน
ด้านการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2550

42

โครงข่ายการคุ้มครองทางสังคม (Social Safety Net)

ระบบการจัดบริการเพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้ยากจน ผู้ด้อยโอกาส รวมทั้งผู้ได้รับการเสี่ยงภัยต่าง ๆ ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคง โดยได้รับสิทธิพื้นฐานเท่าเทียมกับประชาชนทั่วไป การดำเนินงานทางด้านโครงข่ายความคุ้มครองทางสังคมนี้ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนมีบทบาทในการบริการหรือช่วยเหลือดังกล่าว การประกันภัยต่าง ๆ ของประชาชน การจัดสวัสดิการชุมชนของประชาชน ฯลฯ

แหล่งข้อมูล : แผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมไทย ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566 - 2570).

43

เงินช่วยเหลือคนไทยตกทุกข์ได้ยากในประเทศให้กลับภูมิลำเนา

เงินสงเคราะห์สำหรับช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคม เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า

แหล่งข้อมูล : ประกาศกรมประชาสงเคราะห์ ลงวันที่ 24 เมษายน 2543 เรื่อง หลักเกณฑ์และอัตราค่าใช้จ่ายช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยากในประเทศกลับภูมิลำเนาเดิม

44

เงินทุนประกอบอาชีพแก่สตรีที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาเอดส์

เงินสงเคราะห์ช่วยเหลือเป็นทุนสำหรับประกอบอาชีพให้แก่สตรีที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาเอดส์ โดยให้ความช่วยเหลือรายละ 5,000 บาท

แหล่งข้อมูล : หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค 0526.7/3140 ลว. 29 มกราคม 2539 เรื่องการเบิกจ่ายเงินค่าใช้จ่ายโครงการรณรงค์เพื่อป้องกันโรคเอดส์

45

เงินสงเคราะห์ผู้ติดเชื้อเอดส์และครอบครัว

เงินสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ติดเชื้อเอดส์และครอบครัวของผู้ติดเชื้อเอดส์ โดยให้ความช่วยเหลือเป็นเงินหรือสิ่งของ ในอัตราไม่เกินครั้งละ 2,000 บาท และช่วยติดต่อกันได้ไม่เกิน 3 ครั้งต่อครอบครัว

แหล่งข้อมูล : หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค 0526.7/17336 ลว. 26 เมษายน 2539 เรื่องการเบิกจ่ายเงินค่าใช้จ่ายโครงการรณรงค์เพื่อป้องกันโรคเอดส์

การจัดสวัสดิการสังคม

46

เงินสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อยและไร้ที่พึ่ง

เงินสงเคราะห์ช่วยเหลือครอบครัวผู้มีรายได้น้อยที่ประสบปัญหาความเดือดร้อน โดยให้ความช่วยเหลือเป็นเงินหรือสิ่งของ วงเงินช่วยเหลือไม่เกินครั้งละ 3,000 บาท และช่วยติดต่อกันได้ไม่เกิน 3 ครั้งต่อครอบครัวต่อปีงบประมาณ

แหล่งข้อมูล : ระเบียบกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการว่าด้วยการสงเคราะห์ครอบครัวผู้มีรายได้น้อยและไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2552

47

ชนกลุ่มน้อย

ชนต่างเผ่าหรือต่างเชื้อชาติที่อยู่อาศัยรวมกันกับชนเผ่าอื่นหรือเชื้อชาติอื่นที่มีจำนวนมากกว่า

แหล่งข้อมูล : พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554

48

ชนกลุ่มน้อยในทะเบียนราษฎรไทย

บุคคลที่เป็นสมาชิกของกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยและถูกบันทึกในทะเบียนราษฎรไทย แต่มีลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมแตกต่างจากกลุ่มใหญ่ในประเทศไทย ความต่างนี้อาจจะเป็นเรื่องของภาษา หรือศาสนา หรือวิถีชีวิต เป็นต้น

แหล่งข้อมูล : ข้อกำหนดคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติว่าด้วยการกำหนดบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเป้าหมาย เป็นผู้รับบริการสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2555

49

ชุมชน

กลุ่มคนที่มีวิถีชีวิตเกี่ยวพันกัน และมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกันอย่างเป็นปกติและต่อเนื่อง โดยเหตุที่อยู่ในอาณาบริเวณเดียวกัน หรือมีอาชีพเดียวกัน หรือประกอบกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน หรือมีวัฒนธรรม ความเชื่อ หรือความสนใจร่วมกัน

แหล่งข้อมูล : พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 ณ วันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2550

50

เด็ก

บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส

แหล่งข้อมูล : ข้อกำหนดคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติว่าด้วยการกำหนดบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเป้าหมาย เป็นผู้รับบริการสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2555

การจัดสวัสดิการสังคม

51

ธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม

การประกอบกิจการด้วยความดูแลใส่ใจและรับผิดชอบต่อสังคมของกิจการที่เชื่อมโยงกับผู้มีส่วนได้เสีย ด้วยการใช้ทรัพยากรในการสร้างสังคมให้อยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นปกติสุข พร้อมทั้งนำการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) มาบูรณาการให้เกิดการดำเนินกิจการสร้างความสำเร็จ และประโยชน์สุขของประชาชนได้อย่างยั่งยืน

แหล่งข้อมูล : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ

52

บริการสงเคราะห์ประชาชน บริการประชาสงเคราะห์/ บริการสาธารณูปการ (Public Assistance)

ตามพระราชบัญญัติความมั่นคงทางสังคมของประเทศสหรัฐอเมริกา บริการในลักษณะนี้เป็นบริการหนึ่งที่รัฐให้การช่วยเหลือแก่ประชาชนหรือครอบครัวที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ โดยหน่วยงานที่ให้การช่วยเหลือ จะมีการทดสอบความจำเป็น (Means - Test) ก่อนให้การช่วยเหลือถือเป็นบริการทดแทนชั่วคราว เป็นการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์เฉพาะหน้า (Relief) เช่น การให้เงิน (Cashes) การให้สิ่งของหรือเครื่องอุปโภคบริโภค (Kinds) การให้บริการอื่น ๆ ที่จำเป็น (Services) ได้แก่ บริการให้คำแนะนำปรึกษา บริการให้ความรู้ บริการฝึกอาชีพ บริการจัดหางาน บริการจัดหาที่อยู่อาศัย เป็นต้น

แหล่งข้อมูล : นงเยาว์ อินทโร และคณะ. (2561). ศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ ตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา.

53

บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ

บุคคลที่มีรสนิยมทางเพศ หรือมีความพึงพอใจทางเพศและหรือมีลักษณะการแสดงออกทางเพศในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ รักเพศเดียวกัน รักสองเพศ คนข้ามเพศ คนที่มีลักษณะเพศทางชีววิทยาไม่ชัดเจน และกลุ่มคนที่มีลักษณะทางเพศ ที่อาจทำให้ได้รับผลกระทบทางสังคม

แหล่งข้อมูล : ข้อกำหนดคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติว่าด้วยการกำหนดบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเป้าหมายเป็นผู้รับบริการสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2555

54

ผู้ค้าประเวณี

ผู้ที่ยอมรับการกระทำชำเราหรือยอมรับการกระทำอื่นใดหรือการกระทำอื่นใดเพื่อสำเร็จความใคร่ในกามารมณ์ของผู้อื่น อันเป็นการสำส่อนเพื่อสินจ้างหรือประโยชน์อื่นใด ทั้งนี้ไม่ว่าผู้ยอมรับการกระทำและผู้กระทำจะเป็นบุคคลเพศเดียวกันหรือคนละเพศ

แหล่งข้อมูล : ข้อกำหนดคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติว่าด้วยการกำหนดบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเป้าหมายเป็นผู้รับบริการสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2555

การจัดสวัสดิการสังคม

55

ผู้ได้รับผลกระทบ

ครอบครัวของผู้ติดเชื้อเอชไอวีหรือผู้ป่วยเอดส์ที่ได้รับผลกระทบและส่งผลให้สมาชิกในครอบครัวมีความเป็นอยู่ที่ยากลำบากและได้รับความเดือดร้อน มีภาระการดูแลเอาใจใส่ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ เช่น การลาออกจากการทำงานประจำมาทำหน้าที่ดูแลผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์

แหล่งข้อมูล : ข้อกำหนดคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติว่าด้วยการกำหนดบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเป้าหมาย เป็นผู้รับบริการสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2555

56

ผู้ติดเชื้อเอชไอวี

ผู้ที่ได้รับเชื้อเอชไอวี ซึ่งเป็นไวรัสชนิดหนึ่งเข้าสู่ร่างกายและได้ไปทำลายเซลล์เม็ดเลือดขาวที่ทำหน้าที่ป้องกันร่างกายจากเชื้อโรค จึงไม่สามารถทำหน้าที่ได้ตามปกติ

แหล่งข้อมูล : ข้อกำหนดคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติว่าด้วยการกำหนดบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเป้าหมาย เป็นผู้รับบริการสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2555

57

ผู้ที่อยู่ในกระบวนการยุติธรรม

ผู้ที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ซึ่งแยกตามช่วงเวลา คือ ก่อนการพิจารณาคดีของศาล เช่น ผู้เสียหายและเหยื่อในคดีอาญา คดีแพ่ง คดีปกครอง ผู้ต้องหา พยาน ระหว่างการดำเนินคดีของศาล เช่น โจทก์ จำเลย ผู้ฟ้องคดี ผู้ถูกฟ้องคดี และหลังคำพิพากษาของศาล เช่น ผู้ต้องราชทัณฑ์ ผู้ถูกคุมประพฤติ ผู้ต้องกักขัง เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษา ลูกหนี้ตามคำพิพากษา

แหล่งข้อมูล : ข้อกำหนดคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติว่าด้วยการกำหนดบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเป้าหมาย เป็นผู้รับบริการสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2555

58

ผู้ป่วยเอดส์

ผู้ที่ได้รับเชื้อเอชไอวีแล้วระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายเสื่อมหรือภูมิคุ้มกันบกพร่องทำให้เกิดการเจ็บป่วยด้วยโรคติดเชื้อฉวยโอกาสต่าง ๆ เช่น วัณโรค ปอดอักเสบ และเยื่อหุ้มสมองอักเสบจากเชื้อรา

แหล่งข้อมูล : ข้อกำหนดคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติว่าด้วยการกำหนดบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเป้าหมาย เป็นผู้รับบริการสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2555

การจัดสวัสดิการสังคม

59

ผู้รับบริการสวัสดิการสังคม

บุคคลหรือกลุ่มบุคคลซึ่งอยู่ในสภาวะยากลำบากหรือที่จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือ เช่น เด็ก เยาวชน คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการ หรือทุพพลภาพ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ถูกละเมิดทางเพศ หรือกลุ่มบุคคลอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนด

แหล่งข้อมูล : พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 ณ วันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2546

60

ผู้หญิง

เพศหญิงโดยกำเนิด หรือหมายความรวมถึงผู้ที่ถูกเลือกให้เป็นเพศหญิงตั้งแต่เกิด

แหล่งข้อมูล : ข้อกำหนดคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติว่าด้วยการกำหนดบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเป้าหมายเป็นผู้รับบริการสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2555

61

ผู้อยู่ในสภาวะพึ่งพิง

บุคคลที่ต้องการได้รับการพึ่งพิงจากผู้อื่นในครัวเรือน โดยสามารถแบ่งกลุ่มผู้พึ่งพิงในครัวเรือนเปราะบาง เช่น กลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงกว่าบุคคลทั่วไป อาทิ หญิงตั้งครรภ์ ผู้สูงอายุ พ่อเลี้ยงเดี่ยว แม่เลี้ยงเดี่ยว กลุ่มทุพพลภาพ อาทิ ผู้พิการ ผู้ป่วยจิตเวช ผู้ป่วยเด็ก ผู้ป่วยสมองเสื่อม ผู้ป่วยติดเตียง กลุ่มที่ไม่มีอิสระพอในการตัดสินใจ อาทิ เด็กและเยาวชน นักโทษ กลุ่มผู้ด้อยโอกาส อาทิ คนเร่ร่อน คนไร้บ้านและขอทาน เป็นต้น

แหล่งข้อมูล : กองมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2566). รายงานสถานการณ์ทางสังคม ประจำปี 2565.

62

พลังพลเมือง

กลุ่มบุคคลที่มีวิถีชีวิตหรือความสัมพันธ์กันทางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม หรือมีความสัมพันธ์กันในด้านอื่น ๆ โดยมีวัตถุประสงค์หรือผลประโยชน์ร่วมกันเพื่อประโยชน์ของชุมชนหรือส่วนรวม

แหล่งข้อมูล : ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรภาคประชาสังคม พ.ศ. 2559

63

มาตรฐานการจัดสวัสดิการสังคม

ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์และต้องการให้เกิดขึ้นเพื่อใช้เป็นหลักในการส่งเสริม สนับสนุน รับรอง ติดตาม ประเมินผลและการประกันคุณภาพในการจัดสวัสดิการสังคมขององค์การสวัสดิการสังคม นักสังคมสงเคราะห์ และอาสาสมัคร

แหล่งข้อมูล : ข้อกำหนดคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติว่าด้วยมาตรฐานการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2550

การจัดสวัสดิการสังคม

64

มูลนิธิหรือสมาคม

มูลนิธิ หรือสมาคมที่จดทะเบียนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือตามกฎหมายอื่น โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดสวัสดิการสังคม

แหล่งข้อมูล : ข้อกำหนดคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการยื่นคำขอและ การรับรองเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ พ.ศ.2555 ณ วันที่ 2 พฤษภาคม 2555

65

เยาวชน

บุคคลซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์ถึงยี่สิบห้าปีบริบูรณ์

แหล่งข้อมูล : ข้อกำหนดคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติว่าด้วยการกำหนดบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเป้าหมาย เป็นผู้รับบริการสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2555

66

แรงงานข้ามชาติ

บุคคลซึ่งจะถูกว่าจ้างให้ทำงาน กำลังถูกว่าจ้างหรือเคยถูกว่าจ้างแรงงาน โดยได้รับค่าตอบแทนในรัฐที่ตน ไม่ได้เป็นคนของชาตินั้น

แหล่งข้อมูล : ข้อกำหนดคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติว่าด้วยการกำหนดบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเป้าหมาย เป็นผู้รับบริการสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2555

67

แรงงานต่างด้าว

คนต่างด้าวที่เป็นบุคคลธรรมดาซึ่งไม่มีสัญชาติไทยที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย

แหล่งข้อมูล : ข้อกำหนดคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติว่าด้วยการกำหนดบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเป้าหมาย เป็นผู้รับบริการสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2555

68

แรงงานนอกระบบ

ผู้มีงานทำที่ไม่ได้รับความคุ้มครองและไม่มีหลักประกันทางสังคมจากการทำงาน

แหล่งข้อมูล : ข้อกำหนดคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติว่าด้วยการกำหนดบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเป้าหมาย เป็นผู้รับบริการสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2555

69

ศูนย์ประสานงานอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (ศปง. อพม.)

ศูนย์กลางการประสานงานของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ทำหน้าที่ประสานงาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนางานอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในระดับพื้นที่

แหล่งข้อมูล : ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2564

การจัดสวัสดิการสังคม

70

สตรีที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาเอดส์

1. สตรีที่เป็นหัวหน้าครอบครัวที่ติดเชื้อหรือป่วยด้วยโรคเอดส์และมีผู้อยู่ในอุปการะ
2. สตรีที่เป็นหัวหน้าครอบครัวที่ไม่ได้ติดเชื้อหรือป่วยด้วยโรคเอดส์แต่ต้องอุปการะคนในครอบครัวที่ติดเชื้อหรือป่วยด้วยโรคเอดส์
3. สตรีที่ติดเชื้อหรือป่วยด้วยโรคเอดส์ที่ไม่มีผู้อุปการะเลี้ยงดู
4. สตรีที่สามีป่วยหรือเสียชีวิตด้วยโรคเอดส์แต่ต้องอุปการะเลี้ยงดูบุคคลในครอบครัว

แหล่งข้อมูล : หนังสือกระทรวงการคลังที่ กค 0526.7/3140 ลว. 29 มกราคม 2539 เรื่อง การเบิกจ่ายเงินค่าใช้จ่ายโครงการรณรงค์ เพื่อป้องกันโรคเอดส์

71

สวัสดิการ

การให้สิ่งทีเื้ออำนวยความสะดวกให้ผู้ทำงานมีชีวิตและสภาพความเป็นอยู่ที่ดีและสะดวกสบาย เช่น มีสถานพยาบาล ให้ที่พักอาศัย จัดรถรับส่ง

แหล่งข้อมูล : พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554

72

สวัสดิการชุมชน

การสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นใจแก่คนในชุมชน ซึ่งหมายความรวมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่ทำให้คนในชุมชนดีขึ้น อาจอยู่ในรูปสิ่งของ เงินทอง น้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูล เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ตั้งแต่เกิดจนตาย ผลของการจัดสวัสดิการชุมชนที่สำคัญ เช่น ก่อให้เกิดการเพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย เกิดความสัมพันธ์/มิตรไมตรีที่ดีของคนในชุมชน รู้สึกร่มกนง ภาคภูมิใจ อยู่อย่างมีศักดิ์ศรี และมีความสุข

แหล่งข้อมูล : อัญชลี มีมุข คอนวิชา. (2557). คู่มือการถอดบทเรียนการสรุปบทเรียนโครงการด้านการพัฒนาสังคมและสวัสดิการกับการจัดสวัสดิการชุมชน

73

สวัสดิการด้านกระบวนการยุติธรรม

การที่ประชาชนได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเสมอภาค และเป็นธรรม สามารถเข้าถึงบริการที่รัฐจัดให้ และได้รับความช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย ให้สามารถเข้าถึงสิทธิ การสืบพยานเด็ก การคุมประพฤติ การดูแลผู้ต้องขังและครอบครัวในกระบวนการราชทัณฑ์ รวมทั้งการยุติธรรมสมานฉันท์ และการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย เป็นต้น

แหล่งข้อมูล : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ

74

สวัสดิการด้านการทำงานและการมีรายได้

ประชาชนมีงานทำที่มีรายได้อย่างน้อยเพียงพอแก่การดำรงชีพ มีการพัฒนาฝีมือแรงงาน การคุ้มครองแรงงาน และการประกันสังคมที่ดีหรืออย่างน้อยตามที่กฎหมายกำหนด งานที่ทำงานต้องไม่เสี่ยงต่อการเจ็บป่วยอุบัติเหตุ และอุบัติเหตุต่าง ๆ ไม่เป็นงานที่สร้างความเสื่อมเสียแก่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่ผิดศีลธรรม หรือผิดกฎหมาย ประชาชนต้องได้รับความยุติธรรมในเรื่องรายได้จากหน่วยงานหรือองค์การที่มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง กระบวนการและกลไกด้านแรงงานสัมพันธ์ ต้องสามารถรองรับปัญหาและความต้องการของประชาชนด้านนี้ได้

แหล่งข้อมูล : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ

75

สวัสดิการด้านการบริการสังคม

การให้บริการแก่ประชาชนโดยเฉพาะผู้ยากจน ผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มเปราะบางพิเศษ เพื่อช่วยสร้างเสริมการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ช่วยพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขตามควรแก่อัตภาพ รวมถึงการส่งเสริมสนับสนุนเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ประชาชน อาสาสมัคร องค์กรสวัสดิการสังคม องค์กรชุมชน องค์กรธุรกิจให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคม ตลอดจนผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานสวัสดิการสังคม

แหล่งข้อมูล : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ

76

สวัสดิการด้านการศึกษา

การจัดบริการด้านการศึกษาให้กับประชาชน ที่ทำให้เกิดการส่งเสริมและพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ทักษะ ตลอดจนปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะ อันพึงประสงค์เพื่อนำไปสู่การดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพต่อไป ทั้งนี้ประชาชนทุกคนต้องได้รับการศึกษาในระดับอย่างน้อยที่สุด คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึงการส่งเสริมจิตอาสา ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และการดำเนินงานสังคมสงเคราะห์ ในสถานศึกษา เป็นต้น

แหล่งข้อมูล : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ

77

สวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย

ประชาชนมีที่อยู่อาศัยตามควรแก่อัตภาพ สามารถช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี อย่างน้อยที่สุดที่อยู่อาศัยต้องให้ความปลอดภัยความมั่นคง อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ไม่มีสภาพเสื่อมโทรมแออัด หรือเสี่ยงต่อภัยพิบัติ การช่วยเหลือผู้ที่ไม่มียู่อาศัย เป็นต้น เพื่อมิให้เกิดความเสี่ยงต่อความเสื่อมเสียทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม

แหล่งข้อมูล : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ

การจัดสวัสดิการสังคม

78

สวัสดิการด้านนันทนาการ

ประชาชนมีกิจกรรม พื้นที่ให้พักผ่อนหย่อนใจที่เพียงพอ มีสวนสาธารณะ สนามกีฬา สถานที่ออกกำลังกาย การส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยเฉพาะการท่องเที่ยวในราคาถูก การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นต้น
แหล่งข้อมูล : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ

79

สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย

ประชาชนพึงได้รับการป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ การรักษาพยาบาล การส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพและการดำเนินงานสังคมสงเคราะห์ทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน พึงได้รับบริการสวัสดิการสังคมด้านสุขภาพอนามัยในการช่วยเหลือประชาชนให้ได้รับการรักษาพยาบาลได้อย่างปกติสุข มีมาตรฐานอย่างทั่วถึง เสมอภาค เป็นธรรม สอดคล้องกับความต้องการและสถานการณ์ปัญหาของบุคคลกลุ่มบุคคลและประชาชน

แหล่งข้อมูล : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ

80

สวัสดิการถ้วนหน้า (Welfare for All)

สวัสดิการขั้นต่ำที่ทำให้ชีวิตอยู่ได้สมกับความเป็นมนุษย์ เป็นสวัสดิการที่รัฐมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบ ทั้งการเงินและการกำหนดกฎระเบียบ เน้นการสร้างระบบการคุ้มครองและป้องกันให้ประชาชนทุกคนแบบถ้วนหน้าโดยเท่าเทียม

แหล่งข้อมูล : แผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมไทย ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566 - 2570)

81

สวัสดิการสังคม (Social Welfare)

ระบบการจัดบริการทางสังคมซึ่งเกี่ยวกับการป้องกัน การแก้ไขปัญหา การพัฒนา และการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึง เหมาะสม เป็นธรรม และให้เป็นไปตามมาตรฐาน ทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัยที่อยู่อาศัย การทำงาน และการมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และบริการทางสังคมทั่วไป โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ประชาชนจะต้องได้รับ และการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ

แหล่งข้อมูล : พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 (ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550)

82

สังคมสวัสดิการ (Welfare Society)

การผนึกกำลังจากภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมสร้างสรรค์สวัสดิการสังคมขึ้นในหลายรูปแบบ มีการจัดการโดยหลายสถาบันและสร้างความร่วมมือจากหลายฝ่ายให้เข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตสวัสดิการอย่างกว้างขวาง ครอบคลุม โดยแต่ละรูปแบบและแต่ละสถาบัน มีความเป็นอิสระต่อกัน ภายใต้ความรับผิดชอบและการดูแลของสังคมโดยรวม

แหล่งข้อมูล : แผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมไทย ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566 - 2570)

83

หลักประกันทางสังคม

การสร้างหลักประกันขั้นพื้นฐานให้ประชาชนตลอดทุกช่วงวัย เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ทั้งในด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงานและการมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และบริการทางสังคมทั่วไป

แหล่งข้อมูล : แผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมไทย ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566 - 2570)

84

องค์กรภาคประชาชน

องค์กรซึ่งเป็นการรวมของประชาชนในชุมชน โดยประชาชนจัดตั้งกันขึ้นเองหรือโดยการแนะนำหรือสนับสนุนของหน่วยงานของรัฐ เอกชน องค์กรเอกชน หรือองค์การพัฒนาเอกชน

แหล่งข้อมูล : ข้อกำหนดคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการยื่นคำขอและการรับรองเป็นองค์กรสวัสดิการชุมชน พ.ศ. 2551

85

องค์กรธุรกิจ

หน่วยงานที่การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ มีวัตถุประสงค์แสวงหากำไร ซึ่งนอกจากองค์กรธุรกิจจะเป็นเอกชนแล้ว องค์กรธุรกิจที่เป็นภาครัฐก็มีเช่นกัน ซึ่งเรียกว่ารัฐวิสาหกิจซึ่งแสวงหากำไรเลี้ยงตนและส่งเงินเข้าเป็นรายได้รัฐ

แหล่งข้อมูล : คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายธุรกิจ

การจัดสวัสดิการสังคม

86

องค์กรภาคประชาสังคม

องค์กรซึ่งรวมตัวกันของประชาชนในชุมชน โดยประชาชนจัดตั้งขึ้นเอง หรือจากการแนะนำหรือสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน หรือองค์กรพัฒนาเอกชน

แหล่งข้อมูล : คู่มือการรับรองเป็นองค์กรสวัสดิการชุมชน, สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ

87

องค์กรภาคเอกชน

องค์กรที่มีใช้ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรอื่นของรัฐ และเป็นองค์กรที่ดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคม

แหล่งข้อมูล : ข้อกำหนดคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการยื่นคำขอ และการรับรองเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ พ.ศ.2555 ณ วันที่ 2 พฤษภาคม 2555

88

องค์กรสวัสดิการชุมชน

องค์กรภาคประชาชนที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่สมาชิกในชุมชน หรือปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมของเครือข่ายองค์กรสวัสดิการชุมชน และได้รับการรับรองให้ดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550

แหล่งข้อมูล : พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 ณ วันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2550

ตัวอย่างองค์กรสวัสดิการชุมชน

กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลเมืองตะลุมพันธ์ กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบึงคล้า กองบุญคุณธรรมเพื่อจัดสวัสดิการชุมชนตำบลเมืองสิงห์ กองทุน (กองบุญ) สวัสดิการชุมชนตำบลศิลา และกลุ่มออมทรัพย์สวัสดิการชุมชนตำบลแก่งศรีภูมิ

แหล่งข้อมูล : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ (กสค.)

ตัวอย่างเครือข่ายองค์กรสวัสดิการชุมชน

เครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนจังหวัดนครราชสีมา เครือข่ายองค์กรสวัสดิการชุมชนจังหวัดภูเก็ต กองบุญสวัสดิการชุมชนเทศบาลเมืองสุรินทร์ เครือข่ายสวัสดิการชุมชนเทศบาลนครขอนแก่น และศูนย์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเทศบาลตำบลแม่ยาว

แหล่งข้อมูล : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ (กสค.)

การจัดสวัสดิการสังคม

89

องค์กรสาธารณประโยชน์

องค์กรภาคเอกชนที่ได้รับการรับรองให้ดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550

แหล่งข้อมูล : พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 ณ วันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2546

ตัวอย่างองค์กรสาธารณประโยชน์

กรณีมูลนิธิหรือสมาคม (จะเป็นองค์กรที่มีสถานะเป็นนิติบุคคล) เช่น มูลนิธิสถาบันพัฒนากระบวนการยุติธรรมเยาวชนและครอบครัว มูลนิธิวัดสว่างอารมณ์ สมาคมพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน และสมาคมกู้ภัยบุญช่วยเหลือจังหวัดตราด

แหล่งข้อมูล : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ (กสค.)

ตัวอย่างองค์กรสาธารณประโยชน์

กรณีองค์กรภาคเอกชน (เป็นองค์กรที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลหรือไม่ก็ได้) เช่น ชมรมผู้สูงอายุตำบลหนองเสม็ด และชมรมอาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัดสมุทรปราการ

แหล่งข้อมูล : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ (กสค.)

90

องค์กรสวัสดิการสังคม

หน่วยงานของรัฐที่ดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคม องค์กรสาธารณประโยชน์ และองค์กรสวัสดิการชุมชน

แหล่งข้อมูล : พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 ณ วันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2550

91

อาสาสมัคร (Volunteer)

ผู้ซึ่งอาสาช่วยปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมในองค์กรสวัสดิการสังคม

แหล่งข้อมูล : พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ.2546 (ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2550)

92

อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) (Social Development and Human Security Volunteer)

บุคคลที่สมัครใจเพื่อเข้าช่วยเหลือการดำเนินงานตามภารกิจของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และผ่านการอบรม ตามหลักเกณฑ์ วิธีการที่คณะกรรมการส่งเสริมงานอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำหนด และขึ้นทะเบียนตามที่ระเบียบกำหนด

แหล่งข้อมูล : ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2564

26

คำศัพท์

ด้านการสังคมสงเคราะห์
(จำนวน 19 คำ)

93

การจัดการรายกรณี (Case Management)

1. กระบวนการทำงานที่อาศัยความร่วมมือในการประเมินการวางแผนการประสานงานเพื่ออำนวยความสะดวกให้เกิดการพิทักษ์สิทธิผู้ใช้บริการ โดยมีการประเมินบริการที่สอดคล้องและตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการผ่านการจัดการทรัพยากรให้เกิดบริการที่มีประสิทธิภาพและเกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีต่อคุณภาพชีวิตของผู้ใช้บริการ
2. กระบวนการให้ความช่วยเหลือผู้ใช้บริการผ่านการทำงานอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การประเมินปัญหา การประเมินจุดแข็ง/ความเข้มแข็งของผู้ใช้บริการและครอบครัว ประเมินทรัพยากรที่จะตอบสนองปัญหา วางแผนและเชื่อมโยงให้ผู้ใช้บริการเข้าถึงและได้รับบริการอย่างเหมาะสม

แหล่งข้อมูล : อภิญา เวชชัย อ้างตามหัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2564). คู่มือการจัดการรายกรณี (Case Management: CM) โครงการบูรณาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางรายครัวเรือน.

การจัดการรายกรณี (Case Management)

เป็นกระบวนการจัดการที่สำคัญที่ทำให้ผู้ใช้บริการได้รับบริการที่เป็นประโยชน์สูงสุดหรือดีที่สุด โดยดำเนินการตั้งแต่การประเมิน วางแผน ดำเนินการประสานงาน การติดตามกำกับงาน และประเมินทางเลือกที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการอย่างเหมาะสม

แหล่งข้อมูล : หัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2564). คู่มือการจัดการรายกรณี (Case Management : CM) โครงการบูรณาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเปราะบางรายครัวเรือน.

94

การสอบสวน

การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายโดยคณะกรรมการจรรยาบรรณหรือคณะอนุกรรมการจรรยาบรรณ ซึ่งมีอำนาจและหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพสังคมสงเคราะห์เพื่อพิสูจน์ความจริงให้ปรากฏว่าการกระทำของผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์เป็นการประพฤติผิดจรรยาบรรณตามข้อกล่าวหาหรือไม่

แหล่งข้อมูล : ข้อบังคับสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำกล่าวหา การสอบสวน การพิจารณา การอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ในกรณีมีการกล่าวหาผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ประพฤติผิดจรรยาบรรณ พ.ศ. 2563 ณ วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2563

การสังคมสงเคราะห์

95

การสังคมสงเคราะห์

การให้บริการที่ช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาและพัฒนาบุคคล กลุ่มหรือ ชุมชน รวมทั้งปรับปรุง เปลี่ยนแปลงสังคมให้อำนวยประโยชน์ และสร้างเสริมสวัสดิภาพของคนในสังคม เพื่อส่งเสริมความเป็นธรรมในสังคม

แหล่งข้อมูล : อภิญญา เวชยชัย. (2564). การทบทวนความรู้ หลักการและวิธีการทำงานสังคมสงเคราะห์.

การสังคมสงเคราะห์

การนำเอาทรัพยากรต่าง ๆ มาใช้อย่างเป็นศิลปะและวิธีการทางวิทยาศาสตร์เพื่อช่วยเหลือและตอบสนองความต้องการของบุคคล กลุ่มชุมชน เพื่อให้เขาสามารถช่วยเหลือตนเองได้

แหล่งข้อมูล : ปริญา วัฒนเฉลิม. (2564). จากโรงงานสู่เรือนจำ ว่าด้วยคุณค่าและแก้ไขการเหยียดผู้กระทำผิดผ่านวิชาชีพสังคมสงเคราะห์

96

คำกล่าวหา

หนังสือที่ผู้กล่าวหาทำขึ้นเพื่อกล่าวหายื่นต่อคณะกรรมการจรรยาบรรณว่าผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ประพฤติผิดจรรยาบรรณ

แหล่งข้อมูล : ข้อบังคับสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธียื่นคำกล่าวหา การสอบสวน การพิจารณา การอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ในกรณีมีการกล่าวหาผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ประพฤติผิดจรรยาบรรณ พ.ศ. 2563 ณ วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2563

97

คำชี้แจง

คำให้การที่ผู้ถูกกล่าวหาทำขึ้นไม่ว่าเป็นเอกสาร การบันทึก ถ้อยคำต่อหน้ากรรมการจรรยาบรรณหรืออนุกรรมการจรรยาบรรณ หรือด้วยวิธีการอื่นใด เพื่อเป็นการชี้แจงโต้แย้ง หรือแสดงพยานหลักฐานของตน ต่อคำกล่าวหาและต่อประเด็นที่เกิดขึ้นตามกระบวนการพิจารณาการประพฤติผิดจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้องกับคำกล่าวหา

แหล่งข้อมูล : ข้อบังคับสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธียื่นคำกล่าวหา การสอบสวน การพิจารณา การอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ในกรณีมีการกล่าวหาผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ประพฤติผิดจรรยาบรรณ พ.ศ. 2563 ณ วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2563

98

จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสังคมสงเคราะห์

หลักความประพฤติปฏิบัติ ที่เป็นค่านิยมและหลักการของวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ เพื่อให้ผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ ยึดถือปฏิบัติอันนำไปสู่คุณภาพเชิงวิชาชีพ ตลอดจนรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณและสถานะของวิชาชีพ

แหล่งข้อมูล : ข้อบังคับสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2562

การสังคมสงเคราะห์

99

นักสังคมสงเคราะห์

ผู้ซึ่งปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมที่สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีสาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ หรือที่ผ่านการฝึกอบรมด้านสังคมสงเคราะห์ตามมาตรฐานที่คณะกรรมการกำหนดหรือที่มีคุณสมบัติตามที่คณะกรรมการกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

แหล่งข้อมูล : พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ.2546 (ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550)

100

ใบอนุญาต

ใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์รับอนุญาตของสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์

แหล่งข้อมูล : พระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2556 ณ วันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2556

101

ผู้กล่าวหา

บุคคลผู้ยื่นคำกล่าวหาต่อคณะกรรมการจรรยาบรรณกล่าวหาว่าผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ผู้หนึ่ง ผู้ใดประพฤติผิดจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสังคมสงเคราะห์

แหล่งข้อมูล : ข้อบังคับสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำกล่าวหา การสอบสวน การพิจารณา การอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ในกรณีมีการกล่าวหาผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ประพฤติผิดจรรยาบรรณ พ.ศ. 2563 ณ วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2563

102

ผู้ถูกกล่าวหา

ผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ที่ถูกกล่าวหาว่าประพฤติผิดจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสังคมสงเคราะห์

แหล่งข้อมูล : ข้อบังคับสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำกล่าวหา การสอบสวน การพิจารณา การอุทธรณ์และการพิจารณาอุทธรณ์ในกรณีมีการกล่าวหาผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ประพฤติผิดจรรยาบรรณ พ.ศ. 2563 ณ วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2563

103

ผู้ประกอบวิชาชีพ

ผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์และผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์รับอนุญาต

แหล่งข้อมูล : ข้อบังคับสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2562

การสังคมสงเคราะห์

104

ผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์

บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพที่ต้องใช้ความรู้ และทักษะทางสังคมสงเคราะห์ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาของบุคคล ครอบครัว กลุ่มคน หรือชุมชน เพื่อให้กระทำหน้าที่ทางสังคมและดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข

แหล่งข้อมูล : พระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2556 ณ วันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2556

105

ผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์รับอนุญาต

บุคคลซึ่งได้ขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์รับอนุญาตจากสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์

แหล่งข้อมูล : พระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2556 ณ วันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2556

106

พิทักษ์

การดูแลคุ้มครอง

แหล่งข้อมูล : พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554

107

พิทักษ์สิทธิ

1. การตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล กลุ่ม ชุมชน และมีการดำเนินงานเพื่อปกป้อง คุ้มครอง สิทธิดังกล่าวของบุคคล
2. การให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิ
3. การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อต่อรองให้เกิดการบริการที่ดีและตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการอย่างเหมาะสม โดยทำที่และวิธีการที่เหมาะสม

แหล่งข้อมูล : พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554

108

วิชาชีพสังคมสงเคราะห์

วิชาชีพที่ต้องใช้ความรู้และทักษะทางสังคมสงเคราะห์ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาของบุคคล ครอบครัว กลุ่มคน หรือชุมชน เพื่อให้กระทำหน้าที่ทางสังคมและดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข

แหล่งข้อมูล : พระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2556 ณ วันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2556

109

วิชาชีพสังคมสงเคราะห์รับอนุญาต

วิชาชีพสังคมสงเคราะห์ที่ต้องขึ้นทะเบียน และได้รับใบอนุญาตจากสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์

แหล่งข้อมูล : พระราชบัญญัติวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ พ.ศ. 2556 ณ วันที่ 14 มกราคม พ.ศ. 2556

110

สงเคราะห์

- (1) การช่วยเหลือ การอุดหนุน เช่น ฅาปนกิจสงเคราะห์
- (2) การรวบรวม เช่น หนังสือนามสงเคราะห์
- (3) อุดหนุน เช่น สงเคราะห์เด็กกำพร้า

แหล่งข้อมูล : พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554

111

สังคมสงเคราะห์

ศาสตร์และศิลป์ทางวิชาชีพในการป้องกัน แก้ไข ฟื้นฟู และพัฒนาบุคคล กลุ่ม ชุมชน ทั้งที่ประสบและไม่ประสบปัญหาความเดือดร้อน ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ทางสังคมเพื่อช่วยเหลือตนเอง ครอบครัว และชุมชน ตลอดจนปรับตนเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมเพื่อชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีในสังคมต่อไป

แหล่งข้อมูล : แผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมไทย ระยะ 5 ปี (พ.ศ 2566 - 2570)

สังคมสงเคราะห์

การดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือบุคคลให้สามารถช่วยตนเองได้

แหล่งข้อมูล : พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554

สังคมสงเคราะห์

การช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ โดยใช้ศาสตร์ทางสังคมและศิลป์ในการปฏิบัติงาน โดยวิธีการป้องกัน แก้ไข บำบัดและฟื้นฟู

แหล่งข้อมูล : อติสร กิจประเสริฐ. (2557). เตรียมความพร้อมก่อนสอบเข้าสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

32

คำศัพท์

กลุ่มเป้าหมาย คนไร้ที่พึ่ง
(จำนวน 19 คำ)

112

กลุ่มคนไร้ที่พึ่ง

กลุ่มของคนไร้ที่พึ่งที่รวมตัวเพื่อทำกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดเกี่ยวกับการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง หรือเพื่อให้ได้รับการคุ้มครองตามสิทธิขั้นพื้นฐาน

แหล่งข้อมูล : ประกาศคณะกรรมการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการสนับสนุนการดำเนินการแก่หน่วยงานของรัฐ องค์กรสาธารณประโยชน์ องค์กรสวัสดิการชุมชน องค์กรภาคเอกชนอื่น สถาบันศาสนา กลุ่มคนไร้ที่พึ่ง หรือกลุ่มบุคคล เพื่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ณ วันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

113

กลุ่มบุคคล

กลุ่มของบุคคลที่รวมตัวจำนวนตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป เพื่อทำกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดเกี่ยวกับการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งหรือมีประสบการณ์เกี่ยวกับการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

แหล่งข้อมูล : ประกาศคณะกรรมการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการสนับสนุนการดำเนินการแก่หน่วยงานของรัฐ องค์กรสาธารณประโยชน์ องค์กรสวัสดิการชุมชน องค์กรภาคเอกชนอื่น สถาบันศาสนา กลุ่มคนไร้ที่พึ่ง หรือกลุ่มบุคคล เพื่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ณ วันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

114

กองทุน

กองทุนในการกำกับดูแลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือกองทุนที่เรียกชื่ออย่างอื่นในการกำกับดูแลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

แหล่งข้อมูล : ประกาศคณะกรรมการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการสนับสนุนการดำเนินการแก่หน่วยงานของรัฐ องค์กรสาธารณประโยชน์ องค์กรสวัสดิการชุมชน องค์กรภาคเอกชนอื่น สถาบันศาสนา กลุ่มคนไร้ที่พึ่ง หรือกลุ่มบุคคล เพื่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ณ วันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

115

การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

การจัดสวัสดิการสังคม การเสริมสร้างสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ การรักษาพยาบาล การส่งเสริมการศึกษาและอาชีพ การส่งเสริมและสนับสนุน การสร้างโอกาสในสังคม การพัฒนาคุณภาพชีวิต การสนับสนุนให้คนไร้ที่พึ่งมีงานทำและมีที่พักอาศัย และการป้องกันมิให้มีการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อคนไร้ที่พึ่ง

แหล่งข้อมูล : พระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557

คนไร้ที่พึ่ง

116

คนไร้ที่พึ่ง

บุคคลซึ่งไร้ที่อยู่อาศัยและไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ และให้รวมถึงบุคคลที่อยู่ในสภาวะยากลำบาก และไม่อาจพึ่งพาบุคคลอื่นได้ ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

แหล่งข้อมูล : พระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557

117

คู่กรณี

คนไร้ที่พึ่งซึ่งเป็นผู้ร้องเรียน และสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งหรือศูนย์คุ้มครอง คนไร้ที่พึ่งที่ถูกร้องเรียน หรือเจ้าหน้าที่ของสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งหรือศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งที่ถูกร้องเรียน

แหล่งข้อมูล : ประกาศคณะกรรมการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการร้องเรียนกรณีคนไร้ที่พึ่งไม่ได้รับการคุ้มครองหรือได้รับการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมจากสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งหรือศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ณ วันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2559

118

เงินอุดหนุน

เงินอุดหนุนที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้รับการจัดสรรตามแผนงบประมาณรายจ่ายประจำปี

แหล่งข้อมูล : ประกาศคณะกรรมการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการสนับสนุนการดำเนินการแก่หน่วยงานของรัฐ องค์กรสาธารณประโยชน์ องค์กรสวัสดิการชุมชน องค์กรภาคเอกชนอื่น สถาบันศาสนา กลุ่มคนไร้ที่พึ่ง หรือกลุ่มบุคคล เพื่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ณ วันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

119

ทีมสหวิชาชีพ

กลุ่มบุคคล/หน่วยงาน ที่มีประสบการณ์ มีความรู้ ความเชี่ยวชาญมีทักษะ และความสามารถเฉพาะด้านที่แตกต่างกันมาทำงานร่วมกันปรึกษาหารือเพื่อระดมความคิดเห็นและกำหนดแนวทางการทำงานโดยอาศัยพื้นฐานความรู้ทักษะ และความสามารถพิเศษของแต่ละสาขาวิชาชีพในการทำงานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง เพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาอย่างมีระบบและเป็นกระบวนการ โดยอยู่บนพื้นฐานของเป้าหมาย และวัตถุประสงค์เดียวกันในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้จะมีการติดต่อสื่อสารและแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่อย่างต่อเนื่องเพื่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งอย่างมีประสิทธิภาพ

แหล่งข้อมูล : กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. (2561). คู่มือทีมสหวิชาชีพเพื่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

120

บุคคลที่อยู่ในสภาวะยากลำบากและไม่อาจพึ่งพาบุคคลอื่นได้

- (1) บุคคลที่ประสบความเดือดร้อน หมายถึง บุคคลสัญชาติไทยที่มีความยากลำบากในการดำรงชีพ เนื่องจากเหตุหัวหน้าครอบครัวหรือบุคคลที่เป็นหลักในครอบครัว
 - (ก) ตาย
 - (ข) ทอดทิ้งسابสูญหรือต้องโทษจำคุก
 - (ค) ประสบอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วยร้ายแรงจนไม่สามารถประกอบอาชีพได้
 - (ง) ไม่สามารถดูแลครอบครัวได้ด้วยเหตุอื่นใด
- (2) คนเร่ร่อน หมายถึง บุคคลสัญชาติไทยที่ออกมาจากที่พักอาศัยเดิม ไม่ว่าจะด้วยเหตุใด ๆ ก็ตาม มาอยู่ในที่สาธารณะ หรือบุคคลที่ออกมาจากที่พักอาศัยเดิมมาตั้งครอบครัวหรือมาใช้ชีวิตแบบครอบครัวใหม่ในที่สาธารณะ และทั้งสองกลุ่มอาจจะย้ายที่พักไปเรื่อย ๆ หรืออาศัยอยู่ที่ใดที่หนึ่งในช่วงระยะเวลาหนึ่งเพื่อดำรงชีวิตประจำวันในที่สาธารณะนั้น ๆ
- (3) บุคคลซึ่งอาศัยที่สาธารณะเป็นที่พักนอนชั่วคราว หมายถึง บุคคลสัญชาติไทยที่มาทำภารกิจบางอย่าง และไม่มีที่พักอาศัย ไม่มีเงินเช่าที่พัก
- (4) บุคคลที่มีสถานะทางทะเบียนราษฎรแต่ยังไร้สัญชาติ หมายถึง บุคคลที่ถูกบันทึกทางทะเบียนราษฎรของรัฐใดรัฐหนึ่ง แต่ไม่ได้รับการรับรองในสถานะคนสัญชาติโดยรัฐนั้นหรือรัฐอื่นใดที่ประสบปัญหาการดำรงชีพ
- (5) บุคคลไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎร หมายถึง คนไร้รัฐซึ่งอาจจะเป็นคนที่เกิดในประเทศไทยหรือนอกประเทศไทยก็ได้ แต่มีเหตุทำให้ไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎร ทั้งของประเทศต้นทางและของประเทศไทยที่ประสบปัญหาการดำรงชีพ

แหล่งข้อมูล : ประกาศคณะกรรมการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง เรื่อง กำหนดประเภทหรือลักษณะของบุคคลที่อยู่ในสภาวะยากลำบากและไม่อาจพึ่งพาบุคคลอื่นได้ ณ วันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2559

121

มาตรฐาน

ลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์ และจัดบริการที่เหมาะสม เพื่อให้การคุ้มครอง ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนคนไร้ที่พึ่งให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และพึ่งพาตนเองได้ของสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

แหล่งข้อมูล : ประกาศคณะกรรมการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง เรื่อง มาตรฐานการปฏิบัติงานของสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ณ วันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2559

คนไร้ที่พึ่ง

122

ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งที่สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจัดให้มีขึ้น ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งของหน่วยงานของรัฐ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด และส่วนราชการอื่นที่ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำหนด รวมถึงหน่วยงานของรัฐ องค์กรสาธารณประโยชน์ องค์กรสวัสดิการชุมชน องค์กรภาคเอกชนอื่น สถาบันศาสนา กลุ่มคนไร้ที่พึ่งหรือกลุ่มบุคคลที่จัดให้มีการดำเนินการในลักษณะเดียวกับศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

แหล่งข้อมูล : พระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557

123

สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

มีอำนาจหน้าที่ในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ดังต่อไปนี้

- (1) สำรวจและติดตามสภาพและปัญหาเกี่ยวกับคนไร้ที่พึ่งในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ
- (2) สืบเสาะข้อมูลเกี่ยวกับคนไร้ที่พึ่งที่ขอรับการคุ้มครองหรือที่ถูกส่งตัวมายังสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ตามมาตรา 20 หรือมาตรา 22 และให้การคุ้มครอง รวมทั้งรับตัวคนไร้ที่พึ่งไว้
- (3) จัดให้มีที่พักอาศัย อาหาร และเครื่องนุ่งห่มที่เหมาะสมและถูกสุขลักษณะ จัดให้มีการตรวจสุขภาพ กายและสุขภาพจิต ฝึกอบรมและฝึกอาชีพ รวมทั้งหาอาชีพให้แก่คนไร้ที่พึ่ง
- (4) ประสานงานเพื่อจัดส่งคนไร้ที่พึ่งไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบในกรณีที่มีกฎหมายเฉพาะ เพื่อคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งประเภทนั้น
- (5) ให้คำปรึกษา แนะนำ และช่วยเหลือคนไร้ที่พึ่งในด้านการดำรงชีวิต ด้านกฎหมาย หรือด้านอื่น เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป
- (6) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลในการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง
- (7) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการกำหนด

แหล่งข้อมูล : พระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557

สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งที่คณะกรรมการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งประกาศจัดตั้ง

แหล่งข้อมูล : ประกาศคณะกรรมการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ณ วันที่ 13 มกราคม พ.ศ. 2559

124

สถาบันศาสนา

องค์กรทางศาสนาหรือกลุ่มศาสนิกชนแห่งศาสนาหนึ่ง หรือหลายศาสนาที่รวมตัวขึ้นโดยมีกิจกรรมหรือ ประสพการณ์เกี่ยวกับการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

แหล่งข้อมูล : ประกาศคณะกรรมการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการสนับสนุนการดำเนินการแก่ หน่วยงานของรัฐ องค์กรสาธารณประโยชน์ องค์กรสวัสดิการชุมชน องค์กรภาคเอกชนอื่น สถาบันศาสนา กลุ่มคนไร้ที่พึ่ง หรือกลุ่มบุคคล เพื่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ณ วันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

125

สิทธิ

1. อำนาจอันชอบธรรม
2. อำนาจที่กฎหมายรับรองให้กระทำการใด ๆ โดยสุจริตได้อย่างอิสระ แต่ต้องไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิ ของคนอื่น

แหล่งข้อมูล : พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554

126

สิทธิขั้นพื้นฐาน

สิทธิที่คนไร้ที่พึ่งควรได้รับการส่งเสริม สนับสนุนให้เข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน ปัจจัยสี่ สิทธิทางทะเบียน ราษฎรและสิทธิอื่น ๆ เช่น สิทธิการรักษาพยาบาล สิทธิการศึกษา เป็นต้น

แหล่งข้อมูล : กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. (2561).มาตรฐานการจัดสวัสดิการสำหรับศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

127

องค์กร

หน่วยงานของรัฐ องค์กรสาธารณประโยชน์ องค์กรสวัสดิการชุมชน องค์กรภาคเอกชนอื่น สถาบัน ศาสนา กลุ่มคนไร้ที่พึ่ง หรือกลุ่มบุคคล

แหล่งข้อมูล : ประกาศคณะกรรมการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการสนับสนุนการดำเนินการ แก่หน่วยงานของรัฐ องค์กรสาธารณประโยชน์ องค์กรสวัสดิการชุมชน องค์กรภาคเอกชนอื่น สถาบันศาสนา กลุ่มคนไร้ที่พึ่ง หรือกลุ่มบุคคล เพื่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ณ วันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

คนไร้ที่พึ่ง

128

องค์กรภาคเอกชนอื่น

องค์กรที่มีใช้หน่วยงานของรัฐและเป็นองค์กรที่ดำเนินการตามวัตถุประสงค์และกิจกรรมเกี่ยวกับการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

แหล่งข้อมูล : ประกาศคณะกรรมการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการสนับสนุนการดำเนินการแก่หน่วยงานของรัฐ องค์กรสาธารณประโยชน์ องค์กรสวัสดิการชุมชน องค์กรภาคเอกชนอื่น สถาบันศาสนา กลุ่มคนไร้ที่พึ่ง หรือกลุ่มบุคคล เพื่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ณ วันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

129

อำนาจหน้าที่ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง

มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) สำรวจและติดตามสภาพและปัญหาเกี่ยวกับคนไร้ที่พึ่ง
- (2) สืบเสาะข้อมูลเกี่ยวกับคนไร้ที่พึ่งที่ขอรับการคุ้มครองหรือที่ถูกส่งตัวมายังศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง ตามมาตรา 20 หรือมาตรา 22 และให้การคุ้มครองในเบื้องต้นแก่คนไร้ที่พึ่ง รวมทั้งรับตัวคนไร้ที่พึ่งไว้
- (3) ประสานงานเพื่อจัดส่งคนไร้ที่พึ่งไปยังสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง
- (4) ให้การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งตามที่สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งมอบหมายหรือตามที่ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งเห็นสมควร

แหล่งข้อมูล : พระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557

39

คำศัพท์

กลุ่มเป้าหมาย ผู้ทำการขอกาน
และผู้แสดงความสามารถ
(จำนวน 18 คำ)

130

การกระทำที่เป็นการขอกาน

- (1) การขอเงินหรือทรัพย์สินจากผู้อื่นเพื่อเลี้ยงชีวิต
- (2) การขอกานด้วยการกระทำเพื่อให้ผู้อื่นเกิดความสงสารและส่งมอบเงินหรือทรัพย์สินให้

แหล่งข้อมูล : ระเบียบคณะกรรมการควบคุมการขอกาน ว่าด้วยการจำแนกลักษณะผู้ทำการขอกานกับผู้แสดงความสามารถ พ.ศ. 2559

ณ วันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2559

131

การกระทำเพื่อให้ผู้อื่นเกิดความสงสารและส่งมอบเงินหรือทรัพย์สินให้

- (1) แสดงให้ผู้อื่นเห็นถึงความพิการ ความเจ็บป่วย มีบาดแผล หรือเป็นโรคเรื้อรัง
- (2) แสร้งทำเป็นคนพิการ คนเจ็บป่วย มีบาดแผล หรือเป็นโรคเรื้อรัง
- (3) นำเด็ก สตรีมีครรภ์ คนชรา คนพิการ คนเจ็บป่วย มีบาดแผล หรือเป็นโรคเรื้อรังมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อทำให้ผู้อื่นเกิดความสงสารและส่งมอบเงินหรือทรัพย์สินให้
- (4) การใช้สัตว์ไม่ว่าจะเป็นปกติ พิกการ เจ็บป่วย มีบาดแผล หรือเป็นโรคเรื้อรัง เพื่อทำให้ผู้อื่นเกิดความสงสาร โดยมีเจตนาใช้สัตว์นั้นเป็นเครื่องมือในการขอกาน

แหล่งข้อมูล : ระเบียบคณะกรรมการควบคุมการขอกาน ว่าด้วยการจำแนกลักษณะผู้ทำการขอกานกับผู้แสดงความสามารถ พ.ศ. 2559

ณ วันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2559

132

การขอกาน

- (1) การขอเงินหรือทรัพย์สินจากผู้อื่นเพื่อเลี้ยงชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการขอด้วยวาจา ข้อความหรือการแสดงกิริยาอาการใด
- (2) การกระทำด้วยวิธีการใดให้ผู้อื่นเกิดความสงสารและส่งมอบเงินหรือทรัพย์สินให้การแสดงความสามารถ ไม่ว่าจะเป็นการเล่นดนตรีหรือการแสดงอื่นใด เพื่อให้ได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินจากผู้ชมหรือผู้ฟัง การขอเงินหรือทรัพย์สินกันฐานญาติมิตร หรือการเรียไรตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการเรียไร ไม่ถือว่าเป็นการขอกานตามพระราชบัญญัตินี้

แหล่งข้อมูล : พระราชบัญญัติควบคุมการขอกาน พ.ศ. 2559 ณ วันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2559

133

การขอกานด้วยการกระทำให้ผู้อื่นเกิดความสงสาร

การกระทำเพื่อให้ผู้อื่นเกิดความสงสารไม่ว่าจะด้วยวิธีการใด โดยมีความมุ่งหมายให้ผู้นั้นมอบเงินหรือทรัพย์สินแก่ตนซึ่งการกระทำดังกล่าวมิได้เป็นการแสดงความสามารถ การขอกันฉันทนญาติมิตร หรือเป็นการเรียไร ตามกฎหมายว่าด้วยการเรียไร

แหล่งข้อมูล : ระเบียบคณะกรรมการควบคุมการขอกาน ว่าด้วยการจำแนกลักษณะผู้ทำการขอกานกับผู้แสดงความสามารถ พ.ศ. 2559

ณ วันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2559

ผู้ทำการขอกานและผู้แสดงความสามารถ

134

การคัดกรอง

การคัดแยกผู้ทำการขอกานอย่างถี่ถ้วนรอบคอบโดยพิจารณาจากสภาพความเป็นจริงและสภาพทางกายภาพ
แหล่งข้อมูล : ระเบียบคณะกรรมการควบคุมการขอกานว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการคัดกรองผู้ทำการขอกาน พ.ศ. 2559
วันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2559

135

การคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิต

การช่วยเหลือ การบำบัดรักษา การฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจ ตลอดจนการฝึกอบรมอาชีพให้แก่ผู้ทำการขอกาน
แหล่งข้อมูล : พระราชบัญญัติควบคุมการขอกาน พ.ศ. 2559 ณ วันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2559

136

การแสดงความสามารถ

การกระทำใดที่ผู้ได้รับการจัดแจ้งให้เป็นผู้แสดงความสามารถเพื่อแสดงแก่ผู้ชมหรือผู้ฟัง ไม่ว่าจะเป็นการเล่นดนตรีหรือการแสดงอื่นใด ซึ่งทำให้ผู้ชมหรือผู้ฟังเกิดความพึงพอใจต่อการแสดงนั้น โดยส่งมอบเงินหรือทรัพย์สินให้เป็นการตอบแทน มีลักษณะดังนี้

- (1) การแสดงดนตรี การแสดงละคร การแสดงทางนาฏศิลป์ การแสดงงานศิลปะอื่นใดการแสดงกายกรรม มายากล กีฬา หรือการนำสัตว์มาแสดงความสามารถ
- (2) การร้องเพลงไม่ว่าจะมีหรือไม่มีดนตรีประกอบ
- (3) การแต่งกายหรือตกแต่งร่างกายอันเป็นศิลปะเพื่อแสดงแก่ผู้ชม

แหล่งข้อมูล : ระเบียบคณะกรรมการควบคุมการขอกาน ว่าด้วยการจำแนกลักษณะผู้ทำการขอกานกับผู้แสดงความสามารถ พ.ศ. 2559
ณ วันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2559

137

ขอกาน

- (1) ก. ขอเงินหรือสิ่งของเลี้ยงชีวิต หากินทางขอสิ่งที่ผู้อื่นให้
- (2) น. เรียกบุคคลที่หาเลี้ยงชีพอย่างนั้นว่า ขอกาน

แหล่งข้อมูล : พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554

138

ขอกานแฝง

บุคคลที่ไม่ได้มีอุปการะในการขอโดยตรง แต่ใช้ความน่าสงสารผ่านการกระทำในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อให้ผู้อื่นเกิดความสงสารและส่งมอบเงินหรือทรัพย์สินให้ เช่น การขายสินค้าหรือบริการที่มีราคาสูงกว่าท้องตลาด โดยเด็ก คนพิการ ผู้สูงอายุ การเคาะกระจกรถยนต์ การร้องเพลงหรือเล่นดนตรีแต่ไม่เป็นเพลง การขอรับบริจาคโดยใช้ความน่าสงสาร เป็นต้น

แหล่งข้อมูล : กลุ่มการส่งเสริมและพัฒนา กองคุ้มครองสวัสดิภาพและเสริมสร้างคุณภาพชีวิต

139

คณะกรรมการในการพิจารณาความสามารถ

พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งดำเนินการตามระเบียบคณะกรรมการควบคุมการขอทาน ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ ในการแจ้งและการมีบัตรประจำตัวเป็นผู้แสดงความสามารถ พ.ศ. 2559

แหล่งข้อมูล : กลุ่มการส่งเสริมและพัฒนา กองคุ้มครองสวัสดิภาพและเสริมสร้างคุณภาพชีวิต (ระบุแหล่งอ้างอิงจาก พ.ร.บ. หรือระเบียบ...)

140

ความผิดปกติทางจิต

อาการผิดปกติของจิตใจที่แสดงออกมาทางพฤติกรรม อารมณ์ ความคิด ความจำ สติปัญญา ประสาท การรับรู้ หรือการรู้เวลา สถานที่ หรือบุคคล รวมทั้งอาการผิดปกติของจิตใจที่เกิดจากสุราหรือสารอื่นที่ ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท

แหล่งข้อมูล : พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ.2546 (ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2550)

141

จดแจ้งเพื่อเป็นผู้แสดงความสามารถ

การขอมอบบัตรประจำตัวผู้แสดงความสามารถ โดยได้มีการยื่นเอกสารที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด และศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งกรุงเทพมหานคร

แหล่งข้อมูล : กลุ่มการส่งเสริมและพัฒนา กองคุ้มครองสวัสดิภาพและเสริมสร้างคุณภาพชีวิต

142

เจ้าพนักงานท้องถิ่น

- (1) นายกองค้การบริหารส่วนตำบล สำหรับในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล
- (2) นายกเทศมนตรี สำหรับในเขตเทศบาล
- (3) นายกเมืองพัทยา สำหรับในเขตเมืองพัทยา
- (4) ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร
- (5) ผู้บริหารท้องถิ่นหรือหัวหน้าของคณะผู้บริหารท้องถิ่น สำหรับในเขตองค์รปกครองส่วนท้องถิ่นที่มี กฎหมายจัดตั้ง แต่มิใช่องค์การบริหารส่วนจังหวัด

แหล่งข้อมูล : พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559 ณ วันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2559

ผู้ทำการขอกานและผู้แสดงความสามารถ

143

บัตรผู้แสดงความสามารถ

บัตรประจำตัวผู้แสดงความสามารถ ซึ่งออกโดยพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด หรือผู้อำนวยการศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งกรุงเทพมหานคร โดยมีอายุ 4 ปี นับแต่วันที่ออกบัตรประจำตัว

แหล่งข้อมูล : กลุ่มการส่งเสริมและพัฒนา กองคุ้มครองสวัสดิภาพและเสริมสร้างคุณภาพชีวิต

144

ผู้มีบัตรแสดงความสามารถ

บุคคลที่มีบัตรประจำตัวผู้แสดงความสามารถ ซึ่งออกโดยพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด หรือผู้อำนวยการศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งกรุงเทพมหานคร

แหล่งข้อมูล : กลุ่มการส่งเสริมและพัฒนา กองคุ้มครองสวัสดิภาพและเสริมสร้างคุณภาพชีวิต

145

ผู้แสดงความสามารถ

บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่แสดงความสามารถในศิลปะแขนงต่าง ๆ หรือความสามารถเฉพาะตัว ไม่ว่าจะเป็นการเล่นดนตรีหรือการแสดงอื่นใดซึ่งทำให้ผู้ชม หรือผู้ฟังเกิดความพึงพอใจต่อการแสดงนั้น โดยส่งมอบเงินหรือทรัพย์สินให้เป็นการตอบแทน

แหล่งข้อมูล : ระเบียบคณะกรรมการควบคุมการขอทานว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการในการแจ้งและการมีบัตรประจำตัวเป็นผู้แสดงความสามารถ พ.ศ. 2559 ณ วันที่ 29 กันยายน 2559

146

พนักงานเจ้าหน้าที่

ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้และให้หมายความรวมถึงพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

แหล่งข้อมูล : พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559 ณ วันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2559

ระเบียบคณะกรรมการควบคุมการขอทานว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการคัดกรองผู้ทำการขอทาน พ.ศ. 2559 ณ วันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2559

147

สถานคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิต

สถานที่ที่รัฐมนตรีประกาศจัดตั้งไว้สำหรับการคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิตตามพระราชบัญญัติ
ควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559

แหล่งข้อมูล : พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559 ณ วันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2559

45

คำศัพท์

กลุ่มเป้าหมาย นิคมสร้างตนเอง
(จำนวน 14 คำ)

นิคมสร้างตนเอง

148

การทำกิจการอื่น

การใช้ที่ดินทำประโยชน์อื่นนอกจากการประกอบอาชีพทางการเกษตร เช่น การตั้งโรงงานอุตสาหกรรม กิจการโรงแรม หรือที่พักตากอากาศ การทำประโยชน์เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ การจัดสรรที่ดินเพื่อการอื่นนอกจากการเกษตร รวมทั้งกิจการอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันนี้

แหล่งข้อมูล : ระเบียบกรมประชาสงเคราะห์ว่าด้วยการใช้ที่ดินทำกิจการอื่นในเขตนิคมสร้างตนเอง พ.ศ. 2535
ณ วันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2535

149

การทำไม้

ให้มีความหมายตามคำจำกัดความหรือนิยามศัพท์ในพระราชบัญญัติป่าไม้ ซึ่งตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 และที่แก้ไขเพิ่มเติม นิยาม "ทำไม้" หมายความว่า ตัด ฟัน กาน โคน ลิด เลื่อย ฝ่า ถาก ทอน ขุด ชักลากไม้ในป่า หรือนำไม้ออกจากป่าด้วยประการใด ๆ

แหล่งข้อมูล : ระเบียบกรมประชาสงเคราะห์ว่าด้วยการทำไม้ แร่ และทรัพยากรธรรมชาติอื่นในนิคมสร้างตนเอง พ.ศ. 2537
ณ วันที่ 21 กันยายน พ.ศ. 2537

150

การประกอบกิจการพาณิชย์อื่น

การใช้ประโยชน์ในที่ดินเพื่อประกอบกิจการอื่น ๆ นอกจากเพื่อประโยชน์ในการค้าขาย ได้แก่ กิจการอุตสาหกรรม ตลาดสด การจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงหรือแก๊ส การซื้อขายพืชไร่ (โกดังเก็บพืช) การปลูกสร้างอาคาร คลังสินค้า หรืออาคารสำนักงานธุรกิจต่าง ๆ และการใช้ประโยชน์เกี่ยวกับการเกษตร เป็นต้น

แหล่งข้อมูล : ระเบียบกรมประชาสงเคราะห์ว่าด้วยการอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตนิคมสร้างตนเอง พ.ศ. 2534
ณ วันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2534

151

การพัฒนาคุณภาพชีวิตสมาชิกนิคมสร้างตนเอง

งานนิคมสร้างตนเองดำเนินการในลักษณะพัฒนาชนบทสมบูรณ์แบบเน้นให้สมาชิกนิคมมีส่วนร่วม โดยร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ และร่วมติดตามผล โดยการพัฒนานิคมสร้างตนเอง ประกอบไปด้วย 1) การพัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐาน เพื่ออำนวยความสะดวกและปลอดภัยให้แก่ชุมชน ได้แก่ การสร้างถนนเชื่อมติดต่อระหว่างหมู่บ้านภายในนิคม และถนนติดต่อชุมชนภายนอก การจัดหาแหล่งน้ำบริโภค ใช้สอยและจัดสร้างระบบชลประทานขนาดเล็กหรือการพัฒนาแหล่งน้ำต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีการขยายเขตไฟฟ้าเข้าสู่ฝั่งจัดสรร และหมู่บ้านเดิม และจัดบริการสาธารณสุขอื่น ๆ เช่น โรงเรียน สถานีนอนมัย ตำบล สถานีตำรวจ ตลาดและย่านการค้าของชุมชนในนิคม 2) การพัฒนาสังคมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต โดยมุ่งเน้นให้ครอบครัวและชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดี หรือได้รับการตอบสนองความต้องการตามสิทธิขั้นพื้นฐาน ได้แก่ มีที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง จัดบริการสวัสดิการสังคมแก่ผู้ด้อยโอกาส ส่งเสริมกิจกรรมด้านอาชีพและรายได้ สนับสนุนกิจกรรมด้านการศึกษา สาธารณสุข ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มด้านสวัสดิการสังคม ส่งเสริมการพัฒนาจิตใจและอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี สร้างกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชนและพัฒนาสาธารณประโยชน์

แหล่งข้อมูล : กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. (2558). ร้อยเรื่องราวเล่าขานงานนิคมฯ

152

คุณสมบัติสมาชิกนิคมสร้างตนเอง

ผู้ซึ่งจะเข้าเป็นสมาชิกนิคมสร้างตนเองได้ต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

- (1) มีสัญชาติไทย
- (2) บรรลุนิติภาวะและเป็นหัวหน้าครอบครัว
- (3) มีความประพฤติดี และเต็มใจปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการกำหนด
- (4) สามารถประกอบการเกษตรได้ตามระเบียบที่อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการกำหนด
- (5) ไม่เป็นคนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (6) ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง หรือมีแต่เพียงเล็กน้อยไม่พอแก่การครองชีพ
- (7) ไม่มีอาชีพอย่างใดอย่างหนึ่งในขณะนั้นพอแก่การครองชีพ

แหล่งข้อมูล : พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550

นิคมสร้างตนเอง

153

ถนนนิคม

ถนนที่ก่อสร้างขึ้นด้วยเงินงบประมาณแผ่นดินของนิคมสร้างตนเอง หรือถนนที่มีผู้ก่อสร้างขึ้นและมอบให้
นิคมสร้างตนเอง

แหล่งข้อมูล : ระเบียบกรมประชาสงเคราะห์ว่าด้วยทำไม้ แร่ และทรัพยากรธรรมชาติอื่นในนิคมสร้างตนเอง พ.ศ. 2537
ณ วันที่ 21 กันยายน พ.ศ. 2537

154

ทรัพยากรธรรมชาติอื่น

ทรัพยากรธรรมชาตินอกจากไม้และแร่ซึ่งจะต้องขออนุญาตตามประมวลกฎหมายที่ดินหรือกฎหมายอื่น

แหล่งข้อมูล : ระเบียบกรมประชาสงเคราะห์ว่าด้วยทำไม้ แร่ และทรัพยากรธรรมชาติอื่นในนิคมสร้างตนเอง พ.ศ. 2537
ณ วันที่ 21 กันยายน พ.ศ. 2540

ทรัพยากรธรรมชาติอื่น

แร่ หิน ดิน ททราย ปิโตรเลียม หรือสิ่งที่มีขึ้นเองตามธรรมชาติซึ่งสามารถถือประโยชน์ได้

แหล่งข้อมูล : คู่มือการปฏิบัติงานการจัดที่ดินในรูปนิคมสร้างตนเองปี 2565 (อยู่ระหว่างปรับปรุง)

155

ที่ดินสงวนของนิคม

ที่ดินสงวนเพื่อการดำเนินงานนิคมที่ยังไม่นำไปจัดสรรให้กับสมาชิกนิคม รวมทั้งที่ดินที่มีผู้อ้างการ
ครอบครองและทำประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย ยกเว้นบริเวณที่ปลูกสร้างอาคารสถานที่ราชการและ
บ้านพักเจ้าหน้าที่นิคม

แหล่งข้อมูล : ระเบียบกรมประชาสงเคราะห์ว่าด้วยทำไม้ แร่ และทรัพยากรธรรมชาติอื่นในนิคมสร้างตนเอง พ.ศ. 2537
ณ วันที่ 21 กันยายน พ.ศ. 2537

156

นิคมสร้างตนเอง

บริเวณที่ดินของรัฐที่มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเป็นนิคมสร้างตนเอง เพื่อให้ราษฎรที่ขาดแคลนที่ดินทำกินได้มีที่ตั้งเคหสถานและประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักแหล่งในที่ดินนั้น

แหล่งข้อมูล : พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554

นิคมสร้างตนเอง

นิคมสร้างตนเองได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 การจัดตั้งนิคมสร้างตนเองในระยะแรกมีจุดมุ่งหมายหลัก เพื่อช่วยเหลือราษฎรยากจนที่ขาดแคลนที่ดินทำกิน และเพื่อแก้ไขปัญหาการอพยพเข้ามาหางานทำในเมืองจนเกิดปัญหาสังคมเมือง แต่หลังจากได้มีการปรับเปลี่ยนนโยบายเศรษฐกิจซึ่งปรากฏรูปแบบชัดเจน เมื่อมีการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 1 เป็นต้นมา การจัดนิคมสร้างตนเองได้ถูกนำมาใช้เป็นกลไกหรือเครื่องมือของรัฐในการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครองและความมั่นคงของชาติ โดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเป็นทุนในการพัฒนาเศรษฐกิจและอำนวยความสะดวกในการเข้าพัฒนาชนบท ปัจจุบันมีนิคมสร้างตนเองทั้งหมด 43 แห่ง ครอบคลุม 36 จังหวัด

แหล่งข้อมูล : กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. (2558). ร้อยเรื่องราวเล่าขานงานนิคมฯ

157

พื้นที่ป่าไม้ส่วนกลาง

บริเวณพื้นที่สงวนไว้ร้อยละยี่สิบของพื้นที่นิคมทั้งหมดเพื่ออนุรักษ์ความชุ่มชื้นของดินและต้นน้ำลำธารตามมติของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ

แหล่งข้อมูล : ระเบียบกรมประชาสัมพันธ์ว่าด้วยทำไม้ แร่ และทรัพยากรธรรมชาติอื่นในนิคมสร้างตนเอง พ.ศ. 2537

ณ วันที่ 21 กันยายน พ.ศ. 2537

158

แร่ การสำรวจแร่ การทำเหมือง การขุดหาแร่รายย่อย การร่อนแร่ รวมทั้งประทานบัตร อาชญาบัตรประเภทต่าง ๆ ตลอดจนใบอนุญาต

ให้หมายความตามคำจำกัดความหรือคำนิยามศัพท์ในพระราชบัญญัติแร่

แหล่งข้อมูล : ระเบียบกรมประชาสัมพันธ์ว่าด้วยทำไม้ แร่ และทรัพยากรธรรมชาติอื่นในนิคมสร้างตนเอง พ.ศ. 2537

ณ วันที่ 21 กันยายน พ.ศ. 2537

นิคมสร้างตนเอง

159

สมาชิกนิคม

สมาชิกนิคมสร้างตนเองหรือสมาชิกนิคมสหกรณ์แล้วแต่กรณี

แหล่งข้อมูล : พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550

สมาชิกนิคม

สมาชิกนิคมสร้างตนเองผู้ที่ได้รับหนังสือแสดงการทำประโยชน์ (น.ค.3) หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์หรือโฉนดที่ดิน

แหล่งข้อมูล : ระเบียบกรมประชาสัมพันธ์ว่าด้วยการใช้ที่ดินทำกิจการอื่นในเขตนิคมสร้างตนเอง พ.ศ. 2535

ณ วันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2535

สมาชิกนิคม

สมาชิกนิคมที่ผ่านการคัดเลือกตามมาตรา 21 และมีคุณสมบัติตามมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 และแก้ไขเพิ่มเติม

แหล่งข้อมูล : คู่มือการปฏิบัติงานการจัดที่ดินในรูปนิคมสร้างตนเองปี 2565 (อยู่ระหว่างปรับปรุง)

160

หนังสือแสดงการทำประโยชน์

หนังสือที่อธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย ออกให้แก่สมาชิกนิคมแสดงว่าได้ทำประโยชน์ในที่ดินนั้นแล้ว

แหล่งข้อมูล : พระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550

161

อาคารร้านค้า

อาคารที่ปลูกสร้างในบริเวณผังย่านการค้าของนิคมสร้างตนเอง สำหรับใช้ประโยชน์เพื่อการค้าขาย

แหล่งข้อมูล : ระเบียบกรมประชาสัมพันธ์ว่าด้วยการอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตนิคมสร้างตนเอง พ.ศ. 2534

ณ วันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2534

51

คำศัพท์

กลุ่มเป้าหมาย ราษฎรบนพื้นที่สูง
(จำนวน 16 คำ)

ราษฎรบนพื้นที่สูง

162

การท่องเที่ยวภูมิวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวตามสภาพธรรมชาติ ภูมิประเทศของพื้นที่นั้น ๆ ผู้ท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้ถึงวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต อัตลักษณ์ของชนเผ่าต่าง ๆ รวมถึงประวัติศาสตร์ของชุมชน พร้อมทั้งสัมผัสการใช้ชีวิตตามแบบของชนเผ่าในพื้นที่ โดยมีกรอบการดำเนินงาน 4 ประเด็น คือ 1) การท่องเที่ยว 2) การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของราษฎรบนพื้นที่สูง 3) การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์ชนเผ่า 4) การรักษาสิ่งแวดล้อม

แหล่งข้อมูล : โครงการสำคัญกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ปีงบประมาณ 2561 (โครงการสนับสนุนอัตลักษณ์และภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน การท่องเที่ยวภูมิวัฒนธรรม)

163

บริการตามโครงการพระธรรมจาริก

เผยแพร่พระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาทางด้านจิตใจควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับราษฎรในพื้นที่สูง โดยดำเนินงานในชุมชนพื้นที่สูงที่เป็นถิ่นทุรกันดารในบริเวณพื้นที่ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันตก บางส่วน ครอบคลุมชนเผ่าต่าง ๆ โดยมีพระสงฆ์อาสาสมัครที่เรียกว่า "พระธรรมจาริก" ปฏิบัติศาสนกิจในหมู่บ้านหรือชุมชนในพื้นที่สูงในอาศรม 320 แห่ง

แหล่งข้อมูล : รายงานประจำปี 2565 กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

164

บริการพิพิธภัณฑสถานเรียนรู้ราษฎรบนพื้นที่สูง

จัดแสดงให้ความรู้แก่ประชาชนผู้เข้าเยี่ยมชมทั้งภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษาต่าง ๆ รวมทั้งการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

แหล่งข้อมูล : คู่มือนำชมพิพิธภัณฑสถานเรียนรู้ราษฎรบนพื้นที่สูง

165

บริการแหล่งเรียนรู้หรือถ่ายทอดภูมิปัญญา วิถีชีวิต อัตลักษณ์ และวัฒนธรรมของราษฎรบนพื้นที่สูงในพื้นที่

บริการของศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนบนพื้นที่สูง (ศรส.) มุ่งเน้นการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนบนพื้นที่สูง ให้ผ่านเกณฑ์การพัฒนาศูนย์เรียนรู้ การเป็นศูนย์กลางการจัดการความรู้เชิงภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน และสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาคุณภาพบุคคลในชุมชน โดยการสร้างโอกาสในการเข้าถึงองค์ความรู้ในกลุ่มราษฎรบนพื้นที่สูงทุกช่วงวัย และการสร้างคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนบนพื้นที่สูง ที่มีความรู้ในการบริหารจัดการกิจกรรมและการส่งเสริมสวัสดิการได้โดยชุมชน

แหล่งข้อมูล : โครงการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมชุมชนบนพื้นที่สูง

166

บริการให้ความรู้และฝึกอบรมอาชีพ (บริการสำหรับราชภูรบนพื้นที่สูง)

พัฒนาทักษะอาชีพ ส่งเสริมและต่อยอดผลผลิตและภูมิปัญญา ท้องถิ่น รวมทั้งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อันมุ่งเน้นให้เป็นการท่องเที่ยวที่เกิดการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมและประเพณีโดยไม่ก้าวล่วงความเชื่อของชุมชน และสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่เพื่อเสริมสร้างรายได้และพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย อย่างยั่งยืน

แหล่งข้อมูล : แผนปฏิบัติการด้านการส่งเสริม การอยู่ร่วมกันภายใต้สังคม พหุวัฒนธรรมในประเทศไทย (พ.ศ. 2566 – 2570)

167

พระธรรมจาริก

พระสงฆ์ อาสาสมัครที่ปฏิบัติศาสนกิจในหมู่บ้านหรือชุมชนบนพื้นที่สูงทำหน้าที่เผยแพร่พระพุทธศาสนา อบรมศีลธรรมพัฒนาจิตใจให้แก่ราชภูรบนพื้นที่สูง เช่น จัดปฏิบัติธรรมประจำปีจัดบรรพชาอุปสมบท ในวันสำคัญของชาติศาสนาและพระมหากษัตริย์รวมทั้งปฏิบัติตนในลักษณะการเป็น "นักพัฒนา" เช่น การสอนหนังสือหรือเพิ่มทักษะความรู้ในด้านต่าง ๆ โดยสอดแทรกหลักธรรม คำสั่งสอนของพระพุทธศาสนาเพื่อขัดเกลาจิตใจให้คนในชุมชน

แหล่งข้อมูล : มุลินธิเผยแพร่พระพุทธศาสนาแก่ชนถิ่นกันดารในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (2565) รายงานประจำปี 2564

168

พิพิธภัณฑ์เรียนรู้ราชภูรบนพื้นที่สูง

เป็นพิพิธภัณฑ์ซึ่งได้รวบรวมหลักฐาน สิ่งของเครื่องใช้ ภาพถ่ายต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ วิถีชีวิต สังคม วัฒนธรรม กลุ่มราชภูรบนพื้นที่สูง จำนวน 10 ชนเผ่า คือ กะเหรี่ยง ม้ง เมี่ยน ลีซู ลาหู่ อาข่า ถิ่นขมุ ลัวะ และมลาปรี

แหล่งข้อมูล : คู่มือนำชมพิพิธภัณฑ์เรียนรู้ราชภูรบนพื้นที่สูง

169

พื้นที่สูง

พื้นที่ที่เป็นอยู่ของชาวเขาเผ่าต่าง ๆ และชนกลุ่มน้อย หรือเป็นที่ตั้งบ้านเรือนและที่ทำกินที่มีความลาดชัน โดยเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 35 หรือมีความสูงกว่าระดับน้ำทะเล 500 เมตรขึ้นไป ในจังหวัดต่าง ๆ 20 จังหวัด คือ จังหวัดกาญจนบุรี กำแพงเพชร เชียงราย เชียงใหม่ ตาก น่าน ประจวบคีรีขันธ์ พะเยา พิษณุโลก เพชรบุรี เพชรบูรณ์ แพร่ แม่ฮ่องสอน ราชบุรี เลย ลำปาง ลำพูน สุโขทัย สุพรรณบุรี อุทัยธานี และจังหวัดที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดเพิ่มเติมภายหลัง

แหล่งข้อมูล : ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสถานะบุคคลในทะเบียนราษฎรให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูง พ.ศ. 2543

ราชภูรบนพื้นที่สูง

170

ภูมิปัญญา

องค์ความรู้ความสามารถและทักษะ ซึ่งเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้เลือกสรร ประยุกต์ พัฒนา ถ่ายทอดสืบต่อกันมาเพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตให้สมดุล กับสภาพแวดล้อม ทั้งด้านเกษตรกรรม ศิลปกรรม และภาษา

แหล่งข้อมูล : โครงการสำคัญกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ปีงบประมาณ 2561 (โครงการสนับสนุนอัตลักษณ์และภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน การท่องเที่ยวภูมิวัฒนธรรม)

171

ราชภูรบนพื้นที่สูง

ชาวเขา 10 เผ่าที่พักอาศัยและดำรงชีพอยู่บนพื้นที่สูงตามที่ได้จัดทำเป็นทำเนียบชุมชนไว้แล้ว รวมทั้ง ราชภูรบท่อพพเข้ามาตั้งถิ่นฐานและประกอบอาชีพอยู่ในพื้นที่ที่กำหนด ไม่ต่ำกว่า 3 ปี

แหล่งข้อมูล : กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ. (มปป). คู่มือบริการประชาชนกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ราชภูรบนพื้นที่สูง

ราชภูรบนพื้นที่สูง หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง 10 ชาติพันธุ์ ประกอบด้วย

- 1) กะเหรี่ยงหรือเรียกว่า ปกาเกอญอ (สกอว์) โพล่ง (โปว์) ตองสู้ (ปะโอ) บะแก (บะเว)
- 2) ม้ง (แม้ว)
- 3) เมี่ยน (เย้าอึมเมี่ยน)
- 4) อาข่า (อีก่อ)
- 5) ลาหู่ (มุเซอ)
- 6) ลีซอ (ลีซอ)
- 7) ลัวะ (ละเวือะ ละว้า)
- 8) ถิ่น (มัลปรัย)
- 9) ขมุ
- 10) มลาปรี (ตองเหลื่อง)

ที่พักอาศัยและดำรงชีพอยู่ในพื้นที่สูงที่เป็นชุมชน ซึ่งศูนย์พัฒนาราชภูรบนพื้นที่สูง ได้จัดทำทำเนียบชุมชนบนพื้นที่สูงไว้แล้ว รวมถึงราชภูรบนพื้นที่สูงที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานและประกอบอาชีพอยู่บนพื้นที่สูงไม่ต่ำกว่า 3 ปี รวมถึงกลุ่มเป้าหมายที่กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการได้กำหนดเพิ่มเติม

แหล่งข้อมูล : แผนปฏิบัติการพัฒนาราชภูรบนพื้นที่สูง ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570)

172

วิถีชีวิต

แนวทางการดำเนินชีวิตของราชฎรบนพื้นที่สูงตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย ที่ได้รับการสั่งสม ถ่ายทอดมายังรุ่นต่อรุ่น อันได้แก่ การกิน อยู่ หลับนอน การประกอบอาชีพ การอุปโภคบริโภค การเข้าสังคม การหาความบันเทิง การใช้เวลาว่าง การแต่งกาย การประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ

แหล่งข้อมูล : โครงการสำคัญกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ปีงบประมาณ 2561 (โครงการสนับสนุนอัตลักษณ์และภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน การท่องเที่ยวภูมิวัฒนธรรม)

173

วิสาหกิจชุมชน

กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะป็นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นอีกบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัวชุมชนและระหว่างชุมชน ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

แหล่งข้อมูล : พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนพ.ศ 2548 ณ วันที่ 8 มกราคม 2548

174

ศูนย์พัฒนาราชฎรบนพื้นที่สูง

มีจำนวน 16 แห่ง ดูแล 20 จังหวัด มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของราชฎรบนพื้นที่สูง
2. ประสานความร่วมมือในการพัฒนาสังคมและจัดสวัสดิการราชฎรบนพื้นที่สูงในพื้นที่รับผิดชอบ
3. ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานโครงการหลวง โครงการพระธรรมจาริก หรือโครงการอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายแก่ราชฎรบนพื้นที่สูง
4. สสำรวจและจัดทำข้อมูลพื้นฐานของศูนย์พัฒนาราชฎรบนพื้นที่สูง และแผนพัฒนาราชฎรบนพื้นที่สูงระดับจังหวัด
5. เป็นศูนย์การเรียนรู้ราชฎรบนพื้นที่สูง และถ่ายทอดองค์ความรู้การพัฒนาสังคมและสวัสดิการบนพื้นที่สูงตามภูมิสังคม

แหล่งข้อมูล : เว็บไซต์กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ หัวข้อเกี่ยวกับกรม สำนักงาน/กอง/กลุ่ม

ราชกรบบพื้นที่สูง

175

ศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนบนพื้นที่สูง (ศรส.)

ศูนย์เพื่อการเรียนรู้ในพื้นที่ศูนย์พัฒนาราชกรบบพื้นที่สูง 16 แห่ง สนับสนุนการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนบนพื้นที่สูง และเป็นพิพิธภัณฑ์พัฒนาทักษะชีวิตพัฒนาเศรษฐกิจ ส่งเสริมอาชีพที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เสริมความมั่นคงทางอาหาร และการพัฒนาตามแนวทางคนอยู่กับป่า

แหล่งข้อมูล : รายงานประจำปี 2562 กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

176

ศูนย์ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมชุมชนบนพื้นที่สูง (ศสส.)

องค์กรชุมชน ซึ่งทำหน้าที่สำรวจข้อมูลผู้ประสบปัญหาสวัสดิการสังคมและจัดทำแผนชุมชนด้านส่งเสริมสวัสดิการสังคม 7 ด้าน (ตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546) ประสานการขับเคลื่อนแผนฯ แบบบูรณาการร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคีเครือข่าย ซึ่งบริหารจัดการศูนย์ฯ โดยคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมชุมชนบนพื้นที่สูง (ศสส.)

แหล่งข้อมูล : กองพัฒนาสังคมกลุ่มเป้าหมายพิเศษ กลุ่มพัฒนาราชกรบบพื้นที่สูง

177

อัตลักษณ์

ลักษณะเฉพาะของราชกรบบพื้นที่สูงในแต่ละพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งมีวัฒนธรรม ประเพณี ภาษา การแต่งกาย เครื่องประดับ เครื่องดนตรี เครื่องจักสาน ที่อยู่อาศัย ที่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง มีความเด่นชัดและแตกต่างกันออกไปในแต่ละชนเผ่า

แหล่งข้อมูล : โครงการสำคัญกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ปีงบประมาณ 2561 (โครงการสนับสนุนอัตลักษณ์และภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน การท่องเที่ยวภูมิวัฒนธรรม)

57

คำศัพท์

กลุ่มเป้าหมาย ราษฎรในเขตพื้นที่โครงการพระราชดำริ/โครงการ
พระราชดำริ/โครงการพระราชประสงค์/โครงการหลวง
(จำนวน 13 คำ)

178

โครงการตามพระราชประสงค์

โครงการซึ่งทรงศึกษาและทดลองปฏิบัติเป็นการส่วนพระองค์ ทรงปรึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านนั้น ๆ แสวงหาวิธีทดลอง พัฒนา ส่งเสริม เมื่อได้ผลดีว่าจะเกิดประโยชน์แก่ประชาชน ก็จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้รัฐบาลรับดำเนินการต่อไป ทรงตระหนักในปัญหาที่ใหญ่ที่สุด ปัญหาหนึ่งของประเทศไทย คือ ปัญหาชาวไร่ชาวนาไม่มีที่ดินทำกินของตนเองเป็นหลักแหล่งอย่างเพียงพอ จึงทรงดำเนินการพัฒนาที่ดินที่รกร้างว่างเปล่า ซึ่งหมดสภาพป่าสงวนของชาติแล้ว ให้มีสภาพเป็นที่ดินอุดมสมบูรณ์ แล้วนำมาจัดสรรให้ชาวไร่ชาวนาที่ต้องการจะช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันให้ได้เข้ามาหากินเป็นการถาวร โดยดำเนินการในรูปสหกรณ์การเกษตร ให้สมาชิกมีสิทธิในการครอบครองทำมาหากินในที่ดินได้ชั่วลูกชั่วหลานแต่กรรมสิทธิ์ในที่ดินเป็นของสหกรณ์ หลักการและวิธีดำเนินการดังกล่าวทำให้เกษตรกรสามารถยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของตนเองให้ดีขึ้น โครงการที่ยังคงใช้คำว่า “ตามพระราชประสงค์” มีอยู่ 4 แห่ง คือ

1. โครงการจัดพัฒนาที่ดินตามพระราชประสงค์หนองพลับ-กัลดีหลวง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์และจังหวัดเพชรบุรี
2. โครงการพัฒนาที่ดินตามพระราชประสงค์หุบกะพง จังหวัดเพชรบุรี
3. โครงการตามพระราชประสงค์ดอนขุนห้วย จังหวัดเพชรบุรี
4. โครงการตามพระราชประสงค์หมู่บ้านสหกรณ์ห้วยสัตว์ใหญ่ ป่าเต็ง-ป่าละอู จังหวัดประจวบคีรีขันธ์และจังหวัดเพชรบุรี

แหล่งข้อมูล : หน่วยราชการในพระองค์ สำนักพระราชวัง. (2565). พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชปณิธาน สืบสาน รักษา ต่อยอด โครงการพัฒนาที่ดินตามพระราชประสงค์หนองพลับ-กัลดีหลวง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์และจังหวัดเพชรบุรี

179

โครงการโรงเรียนเพียงหลวงตามพระดำริ

โครงการที่กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานภาคีเครือข่ายต่าง ๆ บูรณาการสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ วิทยากร ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนและชุมชนเพียงหลวง เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีคุณภาพชีวิตที่ดีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน อันนำไปสู่สังคมแห่งสันติสุข เอื้ออาทร น่าอยู่และยั่งยืน

แหล่งข้อมูล : กองพัฒนาสังคมกลุ่มเป้าหมายพิเศษ. (2565).คู่มือแนวทางการดำเนินงาน "โครงการสนับสนุนกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ตามโครงการโรงเรียนเพียงหลวงฯ" ประจำปี 2566

180

โครงการแว่นตาผู้สูงอายุในสมเด็จพระเทพรัตนฯ

โครงการเพื่อให้ผู้สูงอายุที่มีอายุ 45 ปีขึ้นไป ที่อยู่ในสภาวะยากลำบากหรืออยู่ในพื้นที่ห่างไกล มีภาระในการเลี้ยงดูเด็กและประสบปัญหาด้านสายตา ให้ได้รับแว่นตาที่ตรงกับค่าสายตา สามารถใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันและประกอบอาชีพ และเพื่อให้ผู้สูงอายุและครอบครัวมีจิตสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่มีต่อปวงชนชาวไทยเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์และราชวงศ์

แหล่งข้อมูล : กองพัฒนาสังคมกลุ่มเป้าหมายพิเศษ. (2566) คู่มือการจัดกิจกรรมโครงการแว่นตาผู้สูงอายุในสมเด็จพระเทพรัตนฯ
ปีงบประมาณ 2566

181

โครงการหลวง

โครงการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงดำเนินการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่ชาวเขาบนพื้นที่สูง โดยทรงริเริ่มแนวทางการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่สูงอย่างเหมาะสมในหลาย ๆ ด้าน อาทิ การส่งเสริมการปลูกพืชเมืองหนาวทดแทนการปลูกฝิ่น การพัฒนาผืนดินเป็นป่าอนุรักษ์ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของชีวิต สังคม การศึกษา และสาธารณสุข ซึ่งก่อให้เกิดผลดีหลายประการ คือช่วยให้ชาวเขามีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ลดการยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ทั้งการผลิต การเสพ และการจำหน่าย โดยเฉพาะการปลูกฝิ่น และการผลิตเฮโรอีนต่าง ๆ

แหล่งข้อมูล : วิทยา รอดบุญพา.(มปป.) โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริกับงานพัฒนาสังคมในส่วนของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ.

182

พื้นที่ป่าไม้ส่วนกลาง

บริเวณพื้นที่สงวนไว้ร้อยละยี่สิบของพื้นที่โครงการหมู่บ้านสหกรณ์ทั้งหมด เพื่ออนุรักษ์ความชุ่มชื้นของดินและต้นน้ำลำธาร

แหล่งข้อมูล :ระเบียบกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการว่าด้วยการจัดที่ดินและการใช้ประโยชน์ที่ดินในโครงการหมู่บ้านสหกรณ์
พ.ศ. 2557 ประกาศ ณ วันที่ 31 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2557

183

พื้นที่แปลงกลาง

บริเวณพื้นที่โครงการหมู่บ้านสหกรณ์ที่จัดไว้เพื่อสาธารณประโยชน์

แหล่งข้อมูล : ระเบียบกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการว่าด้วยการจัดที่ดินและการใช้ประโยชน์ที่ดินในโครงการหมู่บ้านสหกรณ์
พ.ศ. 2557 ประกาศ ณ วันที่ 31 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2557

184

ราษฎรในเขตพื้นที่โครงการพระดำริ

ราษฎรทุกช่วงวัยในพื้นที่ชุมชนเพียงหลวงที่มีพื้นที่ติดกับชายแดนและได้รับคัดเลือกเข้าร่วมโครงการพระดำริ

แหล่งข้อมูล : กองพัฒนาสังคมกลุ่มเป้าหมายพิเศษ กลุ่มโครงการตามพระดำริ

185

ราษฎรในเขตพื้นที่โครงการพระราชดำริ

ราษฎรที่อาศัยในพื้นที่โครงการหมู่บ้านสหกรณ์สันกำแพง อำเภอแม่อน ตามพระราชดำริจังหวัดเชียงใหม่

แหล่งข้อมูล : กองพัฒนาสังคมกลุ่มเป้าหมายพิเศษ กลุ่มโครงการตามพระราชประสงค์และโครงการตามพระราชดำริ

186

ราษฎรในเขตพื้นที่โครงการพระราชประสงค์

ราษฎรที่อาศัยในพื้นที่โครงการตามพระราชประสงค์หมู่บ้านสหกรณ์ ป่าเต็ง หุบกะพง ดอนขุนห้วยกลัดหลวง จังหวัดเพชรบุรี และโครงการตามพระราชประสงค์หมู่บ้านสหกรณ์ห้วยสัตว์ใหญ่ ป่าละอูหนองพลับ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

แหล่งข้อมูล : กองพัฒนาสังคมกลุ่มเป้าหมายพิเศษ กลุ่มโครงการตามพระราชประสงค์และโครงการตามพระราชดำริ

187

ราษฎรในเขตพื้นที่โครงการหลวง

1. ราษฎรที่อาศัยในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวง 39 แห่ง ใน 6 จังหวัด ประกอบด้วย เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน พะเยา ลำพูน ตาก
2. ราษฎรที่อาศัยในพื้นที่ศูนย์โครงการพัฒนาพื้นที่สูงแบบโครงการหลวง 44 แห่ง ใน 8 จังหวัด ประกอบด้วย เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน ตาก น่าน เพชรบูรณ์ กำแพงเพชร กาญจนบุรี

แหล่งข้อมูล : กองพัฒนาสังคมกลุ่มเป้าหมายพิเศษ กลุ่มโครงการตามพระราชประสงค์และโครงการตามพระราชดำริ

188

โรงเรียนเพียงหลวงฯ

โรงเรียนเพียงหลวง ในทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี จำนวน 18 แห่ง ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลตามแนวชายแดนประเทศเพื่อนบ้าน

แหล่งข้อมูล : กองพัฒนาสังคมกลุ่มเป้าหมายพิเศษ. (2565).คู่มือแนวทางการดำเนินงาน "โครงการสนับสนุนกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ตามโครงการโรงเรียนเพียงหลวงฯ" ประจำปี 2566

189

ศูนย์ประสานงานโครงการหมู่บ้านสหกรณ์ฯ และ ศูนย์ประสานงานโครงการตามพระราชประสงค์หมู่บ้านสหกรณ์ฯ

มีจำนวน 3 แห่ง มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. ประสานงาน และบูรณาการความร่วมมือกับคณะกรรมการและหน่วยงานในพื้นที่ โครงการพระราชดำริ เพื่อร่วมแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่สมาชิกโครงการฯ
2. รับผิดชอบดูแลการใช้ประโยชน์ในที่ดิน ตามระเบียบกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการว่าด้วยการจัดที่ดินและการใช้ประโยชน์ในที่ดินโครงการหมู่บ้านสหกรณ์ พ.ศ. 2557
3. ส่งเสริมพัฒนาเครือข่าย และภาคีทุกภาคส่วนในการพัฒนาสังคมและจัดสวัสดิการแก่สมาชิกโครงการ
4. พัฒนาศักยภาพและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับประชากรกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่โครงการตามพระราชดำริ
5. เป็นศูนย์กลางข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการพระราชดำริและสมาชิกโครงการ

แหล่งข้อมูล : เว็บไซต์กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ หัวข้อกองพัฒนาสังคมกลุ่มเป้าหมายพิเศษ

190

สมาชิกหมู่บ้านสหกรณ์

สมาชิกหมู่บ้านสหกรณ์อำเภอสันกำแพงตามพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่ สมาชิกหมู่บ้านสหกรณ์ห้วยสัตว์ใหญ่ ป่าเต็ง ตามพระราชประสงค์จังหวัดเพชรบุรี และสมาชิกหมู่บ้านสหกรณ์ห้วยสัตว์ใหญ่ ป่าละอูหนองพลับ ตามพระราชประสงค์จังหวัดประจวบคีรีขันธ์แล้วแต่กรณี

แหล่งข้อมูล : ระเบียบกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการว่าด้วยการจัดที่ดินและการใช้ประโยชน์ในที่ดินในโครงการหมู่บ้านสหกรณ์ พ.ศ. 2557 ประกาศ ณ วันที่ 31 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2557

62

คำศัพท์

กลุ่มเป้าหมาย ผู้ประสบปัญหาทางสังคม
(จำนวน 2 คำ)

191

ผู้ประสบปัญหาทางสังคม

ผู้ซึ่งมีคุณสมบัติที่จะได้รับความช่วยเหลือ อันเนื่องมาจากประสบปัญหาความเดือดร้อน ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการให้ความช่วยเหลือที่กำหนดในระเบียบ ประกาศ หรือหลักเกณฑ์ว่าด้วยการนั้น ตามที่ระบุในบัญชีแนบท้ายระเบียบนี้

บัญชีท้ายระเบียบ ได้แก่

1. ระเบียบกรมประชาสงเคราะห์ ว่าด้วยการสงเคราะห์เด็กภายในครอบครัว พ.ศ. 2529 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยระเบียบกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ว่าด้วยการสงเคราะห์เด็กภายในครอบครัว พ.ศ. 2547
2. ระเบียบกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ว่าด้วยการสงเคราะห์ผู้ตกทุกข์ได้ยากในประเทศให้กลับภูมิลำเนาเดิม พ.ศ. 2543 และประกาศกรมประชาสงเคราะห์ เรื่อง หลักเกณฑ์และอัตราค่าใช้จ่ายช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยากในประเทศกลับภูมิลำเนาเดิม ลงวันที่ 24 เมษายน พ.ศ. 2543
3. ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยการจ่ายเงินอุดหนุนเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคมกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550
4. ระเบียบกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ว่าด้วยการสงเคราะห์ครอบครัวผู้มีรายได้น้อยและผู้ไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2552
5. ระเบียบกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ว่าด้วยเงินอุดหนุนเงินสงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2558
6. ระเบียบกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ว่าด้วยการช่วยเหลือสตรีหรือครอบครัวที่ประสบปัญหาทางสังคม พ.ศ. 2560
7. ประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนการจัดที่พักอาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่มให้ผู้สูงอายุตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง ลงวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2548
8. ประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนการช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรมหรือถูกแสวงหาประโยชน์ โดยมีขอบข่ายด้วยกฎหมาย หรือถูกทอดทิ้ง และการให้คำแนะนำปรึกษา ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางการแก้ไขปัญหาคอรัปชั่น ลงวันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2548
9. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค 1526.7/3140 ลงวันที่ 29 มกราคม 2539 เรื่องการเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายโครงการณรงค์เพื่อป้องกันโรคเอดส์ และหนังสือกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ที่ พม 0316.4/ว 5734 ลงวันที่ 14 พฤษภาคม 2556 เรื่อง การดำเนินงานช่วยเหลือด้านเงินทุนประกอบอาชีพแก่สตรีที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาเอดส์
10. หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค 0526.7/17336 ลงวันที่ 26 เมษายน 2539 เรื่อง การเบิกจ่ายโครงการณรงค์เพื่อป้องกันโรคเอดส์
11. หนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค 0526.7/32083 ลงวันที่ 24 กรกฎาคม 2539 เรื่อง เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับตัวชาวเขา

แหล่งข้อมูล : ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยมาตรการทางบริหารสำหรับการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคมของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ. 2561 ณ วันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2561

192

ผู้ประสบปัญหาทางสังคมกรณีฉุกเฉิน

ผู้ประสบปัญหาทางสังคมผู้ซึ่งประสบปัญหาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นโดยปัจจุบันทันด่วน หรือเป็นที่คาดหมายว่าจะเกิดขึ้นในเวลาอันใกล้ แล้วจะต้องได้รับการแก้ไขโดยฉับพลันทันท่วงที เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาสังคมด้านอื่นตามมา เป็นการช่วยเหลือเบื้องต้นก่อนให้การสงเคราะห์ พัฒนา และฟื้นฟูเพื่อให้ความช่วยเหลือตนเองได้

แหล่งข้อมูล : ระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยการจ่ายเงินอุดหนุนเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคมกรณีฉุกเฉิน พ.ศ. 2547 ประกาศ ณ วันที่ 2 ธันวาคม 2547

64

ดัชนีคำศัพท์

จำนวน 192 คำ

ดัชนีคำศัพท์

ด้านพัฒนาสังคม

01	การพัฒนาที่ยั่งยืน	2
02	การพัฒนาสังคม (Social Development)	2
03	ความมั่นคงของมนุษย์	2
04	ความมั่นคงทางสังคม (Social Security)	3
05	ธุรกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise)	3
06	บูรณาการ	3
07	สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society)	3
08	สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society)	3
09	สังคมสูงวัย	4
10	เส้นความยากจนสากล (International Poverty Line)	4

ด้านการจัดสวัสดิการสังคม

11	กลุ่มเปราะบาง	6
12	กองทุน	6
13	กองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม	6
14	การคุ้มครองทางสังคม (Social Protection)	6
15	การจัดสวัสดิการสังคม	6
16	การช่วยเหลือทางสังคม (Social Assistance)	7
17	การช่วยเหลือในรูปแบบ “Productive Welfare”	7
18	การช่วยเหลือสาธารณะ (Public Assistance)	7
19	การบริการทางสังคม (Social Services)	7
20	การประกันสังคม (Social Insurance)	8
21	การพัฒนาคุณภาพชีวิต	8
22	การรับรองมาตรฐาน	8
23	การส่งเสริมประชาสังคมเพื่อการพัฒนา	8
24	การสนับสนุนหุ้นส่วนทางสังคม (Social Partnership Support)	9
25	กิจการเพื่อสังคม (Social Enterprise)	9
26	คนเข้าเมืองผิดกฎหมาย	9
27	คนจากจังหวัดชายแดนภาคใต้	9
28	คนชาติพันธุ์	10

29	คนไทยตกทุกข์ได้ยากในประเทศให้กลับ ภูมิลำเนา	10
30	คนไทยในต่างประเทศ	10
31	คนพิการ	10
32	คนเร่ร่อน	11
33	คนไร้รัฐไร้สัญชาติ	11
34	ครอบครัว	11
35	ครัวเรือนเปราะบาง	12
36	ค่าพาหนะคนไทยตกทุกข์ได้ยากในประเทศ ให้กลับภูมิลำเนา	12
37	ค่าอาหารคนไทยตกทุกข์ได้ยากในประเทศ ให้กลับภูมิลำเนา	13
38	คุ้มครอง	13
39	เครือข่าย	13
40	เครือข่ายองค์กรสวัสดิการชุมชน	13
41	เครื่องหมาย	14
42	โครงข่ายการคุ้มครองทางสังคม (Social Safety Net)	14
43	เงินช่วยเหลือคนไทยตกทุกข์ได้ยากในประเทศ ให้กลับภูมิลำเนา	14
44	เงินทุนประกอบอาชีพแก่สตรีที่ได้รับผลกระทบ จากปัญหาเอดส์	14
45	เงินสงเคราะห์ผู้ติดเชื่อเอดส์และครอบครัว	14
46	เงินสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อยและไร้ที่พึ่ง	15
47	ชนกลุ่มน้อย	15
48	ชนกลุ่มน้อยในทะเบียนราษฎรไทย	15
49	ชุมชน	15
50	เด็ก	15
51	ธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม	16
52	บริการสงเคราะห์ประชาชน บริการ ประชาสงเคราะห์ / บริการสาธารณูปการ (Public Assistance)	16

ดัชนีคำศัพท์

53	บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ	16	84	องค์กรภาคประชาชน	23
54	ผู้ค้าประเวณี	16	85	องค์กรธุรกิจ	23
55	ผู้ได้รับผลกระทบ	17	86	องค์กรภาคประชาสังคม	24
56	ผู้ติดเชื้อเอชไอวี	17	87	องค์กรภาคเอกชน	24
57	ผู้ที่อยู่ในกระบวนการยุติธรรม	17	88	องค์กรสวัสดิการชุมชน	24
58	ผู้ป่วยเอดส์	17	89	องค์กรสาธารณประโยชน์	25
59	ผู้รับบริการสวัสดิการสังคม	18	90	องค์การสวัสดิการสังคม	25
60	ผู้หญิง	18	91	อาสาสมัคร (Volunteer)	25
61	ผู้อยู่ในภาวะพึ่งพิง	18	92	อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์ (อพม.) (Social Development and Human Security Volunteer)	25
62	พลังพลเมือง	18	ด้านการสังคมสงเคราะห์		
63	มาตรฐานการจัดสวัสดิการสังคม	18	93	การจัดการรายกรณี (Case Management)	27
64	มูลนิธิหรือสมาคม	19	94	การสอบสวน	27
65	เยาวชน	19	95	การสังคมสงเคราะห์	28
66	แรงงานข้ามชาติ	19	96	คำกล่าวหา	28
67	แรงงานต่างด้าว	19	97	คำชี้แจง	28
68	แรงงานนอกระบบ	19	98	จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสังคมสงเคราะห์	28
69	ศูนย์ประสานงานอาสาสมัครพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์ (ศปง. อพม.)	19	99	นักสังคมสงเคราะห์	29
70	สตรีที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาเอดส์	20	100	ใบอนุญาต	29
71	สวัสดิการ	20	101	ผู้กล่าวหา	29
72	สวัสดิการชุมชน	20	102	ผู้ถูกกล่าวหา	29
73	สวัสดิการด้านกระบวนการยุติธรรม	20	103	ผู้ประกอบวิชาชีพ	29
74	สวัสดิการด้านการทำงานและการมีรายได้	21	104	ผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์	30
75	สวัสดิการด้านการบริการสังคม	21	105	ผู้ประกอบวิชาชีพสังคมสงเคราะห์รับอนุญาต	30
76	สวัสดิการด้านการศึกษา	21	106	พิทักษ์	30
77	สวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย	21	107	พิทักษ์สิทธิ	30
78	สวัสดิการด้านนันทนาการ	22	108	วิชาชีพสังคมสงเคราะห์	30
79	สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย	22	109	วิชาชีพสังคมสงเคราะห์รับอนุญาต	31
80	สวัสดิการถ้วนหน้า (Welfare for All)	22	110	สงเคราะห์	31
81	สวัสดิการสังคม (Social Welfare)	22	111	สังคมสงเคราะห์	31
82	สังคมสวัสดิการ (Welfare Society)	23			
83	หลักประกันทางสังคม	23			

ดัชนีคำศัพท์

คนไร้ที่พึ่ง

112	กลุ่มคนไร้ที่พึ่ง	33
113	กลุ่มบุคคล	33
114	กองทุน	33
115	การคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	33
116	คนไร้ที่พึ่ง	34
117	คูกรณี	34
118	เงินอุดหนุน	34
119	ทีมสหวิชาชีพ	34
120	บุคคลที่อยู่ในสภาวะยากลำบาก และไม่อาจพึ่งพาบุคคลอื่นได้	35
121	มาตรฐาน	35
122	ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	36
123	สถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	36
124	สถาบันศาสนา	37
125	สิทธิ	37
126	สิทธิขั้นพื้นฐาน	37
127	องค์กร	37
128	องค์กรภาคเอกชนอื่น	38
129	อำนาจหน้าที่ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง	38

ผู้ทำการขอทานและผู้แสดงความสามารถ

130	การกระทำที่เป็นการขอทาน	40
131	การกระทำเพื่อให้ผู้อื่นเกิดความสงสารและ ส่งมอบเงินหรือทรัพย์สินให้	40
132	การขอทาน	40
133	การขอทานด้วยการกระทำให้ผู้อื่น เกิดความสงสาร	40
134	การคัดกรอง	41
135	การคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิต	41

136	การแสดงความสามารถ	41
137	ขอทาน	41
138	ขอทานแฝง	41
139	คณะกรรมการในการพิจารณาความสามารถ	42
140	ความผิดปกติทางจิต	42
141	จัดแจ้งเพื่อเป็นผู้แสดงความสามารถ	42
142	เจ้าพนักงานท้องถิ่น	42
143	บัตรผู้แสดงความสามารถ	43
144	ผู้มีบัตรแสดงความสามารถ	43
145	ผู้แสดงความสามารถ	43
146	พนักงานเจ้าหน้าที่	43
147	สถานคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิต	44

นิคมสร้างตนเอง

148	การทำกิจการอื่น	46
149	การทำไม้	46
150	การประกอบกิจการพาณิชย์อื่น	46
151	การพัฒนาคุณภาพชีวิตสมาชิกนิคมสร้างตนเอง	47
152	คุณสมบัติสมาชิกนิคมสร้างตนเอง	47
153	ถนนนิคม	48
154	ทรัพยากรธรรมชาติอื่น	48
155	ที่ดินสงวนของนิคม	48
156	นิคมสร้างตนเอง	49
157	พื้นที่ป่าไม้ส่วนกลาง	49
158	แร่ การสำรวจแร่ การทำเหมือง การขุดหาแร่ รายย่อย การร่อนแร่ รวมทั้งประทานบัตร อาชญาบัตรประเภทต่าง ๆ ตลอดจนใบอนุญาต	49
159	สมาชิกนิคม	50
160	หนังสือแสดงการทำประโยชน์	50
161	อาคารร้านค้า	50

ดัชนีคำศัพท์

ราษฎรบนพื้นที่สูง

162	การท่องเที่ยวภูมิวัฒนธรรม	52
163	บริการตามโครงการพระธรรมจาริก	
164	บริการพิพิธภัณฑสถานเรียนรู้ราษฎรบนพื้นที่สูง	52
165	บริการแหล่งเรียนรู้หรือถ่ายทอดภูมิปัญญา วิถีชีวิต อัตลักษณ์ และวัฒนธรรมของราษฎร บนพื้นที่สูงในพื้นที่	52
166	บริการให้ความรู้และฝึกอบรมอาชีพ (บริการ สำหรับราษฎรบนพื้นที่สูง)	53
167	พระธรรมจาริก	53
168	พิพิธภัณฑสถานเรียนรู้ราษฎรบนพื้นที่สูง	53
169	พื้นที่สูง	53
170	ภูมิปัญญา	54
171	ราษฎรบนพื้นที่สูง	54
172	วิถีชีวิต	55
173	วิสาหกิจชุมชน	55
174	ศูนย์พัฒนารัฐราษฎรบนพื้นที่สูง	55
175	ศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชน บนพื้นที่สูง (ศรส.)	56
176	ศูนย์ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมชุมชน บนพื้นที่สูง (ศสส.)	56
177	อัตลักษณ์	56

ราษฎรในเขตพื้นที่โครงการ พระราชดำริ/โครงการ พระราชดำริ/โครงการพระราช ประสงค์/โครงการหลวง

178	โครงการตามพระราชประสงค์	58
179	โครงการโรงเรียนเพียงหลวงตามพระดำริ	58
180	โครงการแกว่นตาผู้สูงวัยในสมเด็จพระเทพรัตนฯ	59
181	โครงการหลวง	59
182	พื้นที่ป่าไม้ส่วนกลาง	59
183	พื้นที่แปลงกลาง	59
184	ราษฎรในเขตพื้นที่โครงการพระดำริ	60
185	ราษฎรในเขตพื้นที่โครงการพระราชดำริ	60
186	ราษฎรในเขตพื้นที่โครงการพระราชประสงค์	60
187	ราษฎรในเขตพื้นที่โครงการหลวง	60
188	โรงเรียนเพียงหลวงฯ	61
189	ศูนย์ประสานงานโครงการหมู่บ้านสหกรณ์ฯ และศูนย์ประสานงานโครงการตามพระราช ประสงค์หมู่บ้านสหกรณ์ฯ	61
190	สมาชิกหมู่บ้านสหกรณ์	61

ผู้ประสบปัญหาทางสังคม

191	ผู้ประสบปัญหาทางสังคม	63
192	ผู้ประสบปัญหาทางสังคมฉุกเฉิน	63

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นางจตุพร โรจนพานิช

อธิบดีกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

ผู้จัดทำ

นางอุมาภรณ์ ผ่องจิตต์

นางละอองดาว สีจันทร์แจ่ม

นายสุวิชา วงศ์ไสลย์

นางสาวจารุพัสดุ์ พิชิตานนท์

นางสาวนิรดา วรเวทติษกุล

นายพรพงศ์ ปัญญาบุรณ์

นางสาวพรทิพย์ พัชระสุภา

นางสาวจรรยา จันท๊ะคำ

นางสาวอรวิ ล้อมรีน

นักสังคมสงเคราะห์เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านส่งเสริมสวัสดิการสังคม

รักษาการในตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านพัฒนาสังคม

นักพัฒนาสังคมชำนาญการ

นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ

นักพัฒนาสังคมชำนาญการ

นักวิเคราะห์นโยบายและแผน

นักวิเคราะห์นโยบายและแผน

เจ้าหน้าที่สนับสนุนวิเคราะห์นโยบายและแผน

ผู้ร่วมหารือพิจารณาคำศัพท์

นางสาวอภิรดี มีสัตย์

นางสาวอรวัลลุย์ ณรงค์เดชา

นางสาวภณิการ์ เพชรเขียว

นางสาวพิมลพร อินทนูพัฒน์

นายธนภุต เตชสิทธิธนากุล

นางสาวเยาวพร อุดมพฤษา

นางสาวรังสิยา พรหมเผ่า

นางสาววิลาสินี วงศ์อมาตย์

นายทักษดา คุ่มประยูร

หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบบริหาร

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ

นิติกรชำนาญการ

นักพัฒนาสังคมชำนาญการ

นักวิชาการตรวจสอบภายในปฏิบัติการ

นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ

นักจัดการงานทั่วไปปฏิบัติการ

นิติกร

กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
1034 ถนนกรุงเกษม แขวงคลองมอฬานาค เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ 10100
 chorchor@dsw.go.th
 กลุ่มงานผู้เฒ่าชราญ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ